

د کورنو داصلاح لپاره څلویښت نصیحتونه

تالیف : الشیخ صالح المنجد

پښتو ترجمه : عامر حسن

Ketabton.com

**إن الحمد لله. نحمده. ونستعينه. ونستغفره. ونعوذ
بالله من شرور أنفسنا. ومن سيئات أعمالنا. من
يهده الله فلا مضل له. ومن يضلل فلا هادي له.
وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له. وأشهد
أن محمدا عبده ورسوله... أما بعد:**

(کور یو نعمت دی)

الله تعالی فرمایي: {وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا} [النحل: 80]

ترجمه: {الله تعالی ستاسو لپاره ستاسو کورونه داوسیدو او سکونت محابونه گرځولي دي}

**ابن کثیر رحمہ اللہ ددی ایت په تفسیر کی لیکي «يذكر تبارك وتعالى
تمام نعمه على عبده. بما جعل لهم من البيوت التي هي سكن
لهم يابون إليها. ويمتترون. وينتفعون بها هائر وجوه الانتفاع» (1)**

ترجمه: الله تعالی پدی ایت کریمه کی په بنده باندي د خپلو پوره نعمتونو تذکره
کوي او د هغي نعمتونو څخه یو دا نعمت دی چي الله ددوی لپاره کورونه گرځولي
دي په هغي کی دوی اوسیري او پتیري او د هغي نه هر قسم فايد ي حاصلوي

کور زمونږ د یو کس لپاره څه فریضه ادا کوي آیا دا کور دده د خوراک ځای ندی؟
ایا دا دده د نکاح د خوب او راحت ځای ندی؟ ایا دا دده لپاره دخلوت او دخپل اهل
او اولاد سره د اجتماع ځای ندی؟

ايا دا د بنخي د حفاظت او ستر خاي ندي ؟

الله تعالى فرمايي: **{وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ**

الْأُولَى} الاحزاب 33

{اي بنخو په خپلو كورونو كي كيني او د جاهليت ډول مه بنكاره كوي}

او كله چي ته د هغه خلكو په حال كي فكر وكړي چي د هغوي كورونه نشته او په صحرا او د سړكونو په سرونو باندي اوسيري هغه خلك چي متاثرين دي او په خيمو كي اوسيري نو ته به د كور نعمت وپيژني

او كله چي ته د يو پریشانه متاثر نه واوري چي وايي زما لپاره د قراري خاي نشته زما د اوسيدو خاي نشته كله ديو په كور كي اوده كيږم او كله د بل كله په هو تل كي شپه تيروم او كله په باغ كي يا د سمندر په غاړه زما د جامو د ايخودو خاي زما گاري دي نو كله چي ته دا هر څه واوري تاته به د كور د نعمت او د كور نه د محروموالي قباحت معلوم شي

او كله چي الله د بنو نضيرو نه انتقام واغسته نو دا نعمت يي تري واغسته الله فرمايي **{هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُكْمُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ}** الحشر 2

((الله هغه ذات دي چي هغه كسان يي د خپلو كورنو څخه ويستلي چي اهل كتاب وو بيا فرمايي دوي خپل كورنه په خپلو لاسونو او دمسلمانانو په لاسونو وړانول نو پس تاسو عبرت واخلي اي د عقل خاوندانو))

او هغه شيان چي يو مسلمان لره باعث گرځي پدي باندي چي د خپل كور اصلاح وكړي هغه يو څو شيان دي

چي په لاندي ډول بيانيري

۱ خپل ځان او کور والا د جهنم نه بچ کول او د سخت عذاب نه ځان بچ کول

الله تعالی فرمایي { **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ** } {التحریم(6)}

{ای مومنانو خپل ځانونه او خپل اهل د هغه اور نه بچ کړی چې د هغي خشاک انسانان او کاني دي او په هغي باندي داسي سختي پرشتي ولاړي دي چې د الله تعالی د هيڅ حکم نافرمانی نه کوي}

۲ د کور په مالک باندي چې کوم مسؤولیت دي د هغي غټ گنډل او د هغي په ورځ د قیامت دالله مخی ته جواب ورکول ضروري گنډل

د انس رضی الله عنه نه روایت دی «**إِنَّ اللَّهَ هَائِلٌ كُلِّ رَاحٍ عَنِ مَا اسْتَرْعَاهُ حَفِظَ ذَلِكَ أَمْ ضَيَّعَ؟ حَتَّى يَمَالَ الرَّجُلُ عَنِ أَهْلِ بَيْتِهِ**» (1)
[چي الله تعالی به د هر مسؤول نه تپوس کوي چې کوم ته یو مسؤولیت ورکړی وي چې ایا هغه دا مسؤولیت په بنه ډول ادا کړی دی که ضایع کړی یی دی تردی چې د کور د مالک نه به د هغه د اهل باره کي تپوس کولی شي]

۳ ځکه چی کور د نفس دحفاظت ځای دی او نفس د شرونو څخه بچ کوی او نفس ددی نه منع کوی چې نورو خلکو ته شر ورسوی او کور د فتنو په وخت کي د اوسیدو حقیقي ځای دی

نبي ﷺ فرمایي

«**طُوبَى لِمَنْ مَلَكَ لِسَانَهُ، وَوَسَعَهُ بَيْتُهُ، وَتَكَى عَلَى خَطِيئَتِهِ**» (2)

[د هغه چا لپاره خوشخبری ده چې د خپلي ژبي حفاظت وکړي او په خپل کور کی کيني او په خپله گناه باندي وژاړي]

(1) رواه النسائي في السنن الكبرى (9219)، وحسنه الألباني في صحيح الجامع

(2) رواه الطبراني في المعجم الأوسط (0432)

معاذ بن جبل رضي الله عنه فرمائي " **خمس من فعل واحد منهن كان على الله . من عاد مريضا . او خرج غازيا . او دخل على امامه يريد تعزيره وتوقيره . او قعد في بيته فلم الناس منه وسلم من الناس** " . (1)

[نبي عليه السلام مونږ سره د ۵ شيانو وعده كړي ده چا چي پدي كې يو هم وكه نو هغه به دالله په ذمه كې وي ۱ چا چي د مريض عيادت وكه ۲ يا جنازي سره لار ۳ يا د الله په لار كې د جهاد لپاره ووته يا ديو امام خواته لاري دي لپاره چي احترام ورله وكړي يا په خپل كور كې كيناسته خلك دده د شره نه په ارام دي او دا د خلكو د شر نه]

او نبي عليه السلام يو بل ارشاد دى " **هلامة الرجل من الفتنة ان يلزم بيته** " . (2)

[د يو سړي دپاره دفتني نه د بچ كيدو علاج دادى چي خپل كوركي كيني]

ليكن ددى فايده انسان ته هله معلوميري چي د غربت په حالت كى وى او د منكراتو تبديل يى په طاقت كى نه وى نو بيا به كور د هغه لپاره د حفاظت خاى وى چي خپل خان به پكى د محرم كارونو او محرم نظر نه ساتى او خپل اهل به د ډول بڼكاره كولو نه او خپل اولاد د بدو ملگرو نه پكى ساتى

۴ دا چي اكثره خلك خپل غالب وختونه په كورونو كى تيروي خاص طور په سخته گرمي يخنى يا بارانونو كى يا د دورخى اولنى يا اخرنى وخت او كله چي د كار يا سبق نه فارغ شى نو هم كور كى وخت تيروي نو ددوى لپاره پدى وختونو كى ضرورى ده چي دا اوقات په طاعت دالله كى تير كړى كه نه وى نو په حرامو كى به ترينه ضايع شى

5 او دا ددى ټولو نه اهمه ده چي د كور اهتمام كول د يو مسلمان مجتمه لپاره غټه وسيله ده خكه چي معاشره د كورونو نه جوړيږي او دا كورونه د معاشرى بنسټى دى نو كه دا بنسټى يعنى كورنه صالحه وو نو معاشره به د الله تعالى د احكامو تابعداره وى ددشمن په مقابله كى به مضبوطه وى خير به پكى خوريگى او شر به ورته نه راځي

(1) رواه أحمد (97012)، (2) رواه الديلمي الجامع الصغير (2695)

نو بیا به ددی کورونو نه معاشری ته دا عیان طالب علمان مجاهدین نیکی بنخی او
تربیت کونکی مورگانی او نور مصلحین ووخی

نو کله چی ددی اهمیت ډیر دی او حال دا چی زمونږ کورونه د منکراتو نه ډک دی
تقصیر او افراط تفریط پکی موجود دی نو دلته یو سوال ذهن ته راخی

هغه دا چی هغه کوم وسایل دی چی هغی سره مونږ د کورونو اصلاح وکړو؟

نو ای لوستونکیه ته ددی سوال جواب ته غوږ شه زه ددی جواب په یو څو
نصیحتونو کی کوم دالله نه امید دی چی پدی سره ټول امت ته نفع ورسوي او ددی
امت دبچیانو افکار د یو نوي کور د جوړولو طرفته متوجه کړي

او دا نصیحتونه په دوه شیانو باندي مشتمل دي ۱ د مصلحتونو حاصلول او ددی نه
مراد دادی چی مونږ امر بالمعروف وکړو ۲ د مفسدو دفع کول ددی نه مراد
دمنکراتو ختمول دي

نو راځه چی په خپل مقصد باندي شروع وکړو

د کور جوړول

۱ د بني او نيکي بنځي اختيارول

الله تعالى فرمايي: «وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ.. إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاهِعٌ عَلِيمٌ» سورة النور الآية 32

((او کونډي بنځي په نکاح باندی ورکړی او خپلو نيکانو غلامانو او وينزو لره نکاح وکړی که چيرته دوی غريبان وی نو الله به په خپل فضل سره دوی مالداره کړی او الله پراخه او پوهه ذات دی))

د هر مسلمان لپاره پکار دی چی د یوی نيکی بنځی انتخاب وکړی او دا په لاندی شرطونو باندی

" تَنْكِحُ الْمَرَأَةَ عَلَىٰ إِحْدَىٰ خَصَالِ ثَلَاثٍ: عَلَىٰ مَالِهَا. عَلَىٰ جَمَالِهَا. عَلَىٰ دِينِهَا. فَعَلَيْكَ بِذَاتِ الدِّينِ وَالْخَلْقِ تَرَبَّتْ يَمِينُكَ" (1)

((د څلورو صفاتو د وځي نه د بنځي سره نکاح کولی شی ۱ د هغی د مال دوجی ۲ دهغی دنسب د وځي ۳ دهغی دبنایست دوجی ۴ دهغی ددین دوجی نو ددینداری سره نکاح وکړه کامیاب به شی))

نبي کریم ﷺ فرمایي: ((**الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ**)) (1)

ترجمه: دنیا ټولی فایدی فایدی دی او نیکه ښځه د دنیا د غوره فایدو څخه ده

((**لِمَاذَا ذَاكِرًا، وَقَلْبًا شَاكِرًا، وَزَوْجَةً تُعِينُ عَلَى الْآخِرَةِ**)) (2)

په تاسو کی دی یو تن شکر گزار زړه والا وی او د ذکر کونکی ژبی والا دی او باید دداسی بنځی سره دی نکاح وکړی چی د اخرت په اعمالو کی د خاوند مدد کوی

او په یو روایت کی دی رسول الله ﷺ معاذ ته فرمایي " **يَا مُعَاذُ، قَلْبٌ شَاكِرٌ، وَلِمَاذَا ذَاكِرٌ، وَزَوْجَةٌ صَالِحَةٌ تُعِينُكَ عَلَى أَمْرِ دُنْيَاكَ، وَدِينِكَ خَيْرٌ، مَا أَكْتَنَزَ النَّاسُ** " (3)

ای معاذ باید ستا زړه دی شکر گزار وی او ژبه دی ذکر کونکی او داسی ښځه چی ستا مدد ددین او دنیا په کارونو کی کوی ستا لپاره د هغه څه نه غوره ده چی خلک یی خزانه کوی

«**تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَالِدِ، فَإِنِّي مُكَاتِرٌ بِكُمْ الْيَوْمَ الْقِيَامَةَ**» (4)
د ډیر محبت او ډیر بچو رارونکی ښځو سره نکاح وکړی بیشکه زه غواړم چی د قیامت په ورځ ستاسو په کثرت سره په نورو انبیا باندی فخر وکړم

(1) رواه مسلم 1468 (2) رواه أحمد " 282/5 " (3) رواه البيهقي صحيح الجامع 4285 (4) رواه أحمد و هو صحيح الإرواء 6 / 195

«عَلَيْكُمْ بِالْبُكَارِ، فَإِنَّهُنَّ انْتَفَازِحَاتٌ، وَأَعْدَابُ أَمْوَالِكُمْ، وَأَقْلَابُ خِيَابِكُمْ.» (1)

تاسو باید د د ځوانو بڼځو سره نکاح وکړی ځکه د هغوی خولی خوږی وی او رحمونه یی پراخه وی په لگ شی باندی راضی کیری او په یو روایت کی راځی هغوی د هوکی کمی ورکوی

لکه څنگه چی نیکه بڼځه د هغه څلور شیانو څخه ده چی د سعادت اسباب دی نو دغه شان بده بڼځه د هغه څلور شیانو څخه ده چی د بدبختی اسباب دی

لکه په یو صحیح حدیث کی راغلی دی نبی علیه السلام فرمایي ((فَمِنْ الْمَعَادَةِ: الْمَرَأَةُ تَرَاهَا تُجْبِكُ، وَتَغِيبُ فِتَامِنَهَا عَلَى نَفْسِهَا، وَمَالِكُ، وَمِنَ الشَّقَاوَةِ)) (2)

د سعادت د اسبابو نه یو هغه بڼځه ده چی ته ورته وگوری نو تا تعجب کی اچوی نو ته هغه د هغی د نفس او ستا مال باره کی امانت گره گنری

: الْمَرَأَةُ تَرَاهَا فِتْمُوْءُكَ، وَتَحْمِلُ لِمَانَهَا عَلَيْكَ، وَإِنْ غِيبَتْ عَنْهَا لَمْ تَأْمِنْهَا عَلَى نَفْسِهَا

او بدبختی داسبابو نه یو هغه بڼځه ده چی ته ورته وگوری نو خفه کوی دی او ستا په خلاف یی ژبه راویستلی وی او ته هغه د هغی د نفس او ستا د مال باره کی امانت گره نه گنری

او دغه شان بالعکس باید د هغه کس په حال کی وگتلی شی چی هغه دیوی بڼځی د نکاح مطالبه کوی او باید هغه کی دا لاندینی شرطونه موجود وی

«إِذَا آتَاكُمْ مِنْ تَرْضَوْنَ خَلْقَهُ وَدِينَهُ فَرَوْجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِيضٌ» (3)

کله چی تاسو ته هغه څوک د نکاح مطالبه وکړی چی ستاسو د هغه اخلاق او دین خوښ وی نو هغه سره رشته وکړی او که چیرته دا کار ونه کړی نو په ځمکه کی به فتنه او فساد وی

(1) صحیح ابن ماجه (8051). (2) رواه ابن حبان وهو في السلسلة الصحيحة 282 (3) رواه ابن ماجه 1957

اوددی ټولو مذکورہ شیانو سره باید دهغه باره کی پوښتنه او تحقیق وکړی شی او معلومات راجمع کړی شی او باید هغه چا باندی اعتماد وی چی هغوی د یو چا باره کی معلومات نقل کوی دی دپاره چی کور وران او ویجاړ نشی

او کله چی نیک سړی د نیکی بڼخی سره یو خای نو دواړه یو بڼه کور جوړوی
خکه د پاکی خمکی فصل دالله په اجازه راوخی او کومه خمکه چی خبیته وی د هغی
فصل کوټه راوخی

2 د خپلی بنځی د اصلاح کولو لپاره کونښن کول

کله چیرته بنځه نیکه او صالحه وه نو دا خو ډیره بڼه خبره ده او دا د الله تعالی فضل دی چی په چا یی وکړی لیکن که چیرته هغه بد اخلاقه او بد کاره وی نو باید خاوند د هغی د اصلاح کولو کوشش وکړی

او داسی صورتحال په لاندینی حالاتو کی پیښیری

۱ چی یو کس د یوی غیر دینداری بنځی سره نکاح وکړی دا پدی وجه چی دا کس خو یا پخپله ددین پرواه نه لرله یا یی ددین پرواه لرله لیکن پدی نیت یی ورسره واده وکه چی اصلاح یی وکړی یا د رشته دارو د زبردستی دوجی نه یی کړی وی نو پدی صورتونو کی باید بهر پور کوشش وکړی چی هغی نیکی لاری ته راوړوی او باید سړی دا عقیده ولری چی هدایت صرف دالله له طرفه وی او صرف هغه کولی شی چی یو څوک نیک کړی

او دا دالله احسان چی د بنځی اصلاح کول دی الله په زکریا علیه السلام باندی کړی وی

" وأصلحنا له زوجه " سورة الأنبياء ، الآية 90

((او مونږ د هغه د بنځی اصلاح وکړه گرځولی وی))

او ددی اصلاح نه مراد اصلاح بدنی او دینی دواړه دی

ابن عباس رضی الله عنهما ددی ایت په تفسیر کی لیکي چی د هغی بچی به نه کیدل نو بچی زیږول یی شروع کړل

او عطا فرمایي د هغی ژبه کی تیزی وه نو الله د هغی اصلاح وکړه

او د بنځی د اصلاح کولو دپاره څه وسایل دی چی هغی نه بعضی په لاندی ډول دی

۱_ دهغی د عباداتو د اصلاح کوشش کول او ددی تفصیل لاندی راروان دی

۲_دهغي په ايمان كې د زياتي كوشش كول او دا په لاندې شيانو باندې كيږي

۱ هغې لره په لاندې عباداتو باندې ترغيب وركول

دشپي عبادت

۲ د قران تلاوت

۳ د اذكار يادول او د هر ذكر په مناسب وخت كې كول

۴ صدقه وركول

۵ د هغه اسلامي كتابونو لوستل چې فايده مند وي

۶ د اسلامي بيانونو چې علمي او ايماني وي دهغي اوريدل

۷ دهغي لپاره داسې ملگري بنځي كتل چې دينداره وي او د هغې سره خورولي پالي

او دهغوي سره ددين خبري او ديني مجلسونه كوي

۸ د هغې نه شر دفع كول او هغه پدې باندې چې د بداخلاقه بنځو او هغه خايونو

خڅه هغه لري وساتل شي چې د شر وي

په کور کي د ایمانیاتو اهتمام کول

۳ خپل کور د الله د ذکر ځاي وگرځوه

د ابو موسی رضي الله عنه نه روایت دی " **مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يُذْكَرُ اللَّهُ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يُذْكَرُ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ (1)** "

رسول الله ﷺ فرمایي: ((د هغه کور مثال چي د الله ذکر پکي کيږي او د هغه کور چي د الله ذکر پکي نه کيږي د دی دواړو مثال د مړي او ژوندي دی))

نو باید کورنه د الله د ذکر د ټولو اقسامو ځاي جوړ کړی شي برابره ده که زړه ذکر وي او که په ژبه د مونځ په شکل کي وي او که د قران لوستو د علم مذاکره په شکل کي وي او که د مختلفو دیني کتابونو د لوستلو په شکل کي

لیکن افسوس دی چي نن د مسلمانانو بی شماره کورونه د الله د ذکر نه کولو په وجه مړه دي لکه چي حدیث کي تیر شو او په هغي کي د شیطان اوازونه او گاني بجاني غیبت بهتان او چغل خوري په کثرت سره موجود دي

او نن صبا د کورونو دا حال دي چي هغه په منکراتو او د الله په نافرمانیاتو باندي ډک دي لکه حرام اختلاط د بنځو ډولونه بنکاره کول او د گاونډیانو غیر محارمو د یو بل سره ناسته پاسته

نو څنگه به فرشتي داسي کورونو ته داخلي شي چي دا بي حال وي نو ای مسلمانانو ورونیو خپل کورونه د الله په ذکر باندي اباد کړی

۴ د خپلو کورونو نه قبله جوړه کړی

مطلب دا چي د خپلو کورونو څخه د عبادت ځایونه جوړ کړی

الله تعالی فرمایي ((وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّأَ لِقَوْمِكُمَا
بِمِصْرَ بِيُوتًا وَأَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۗ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ)) (يونس: 78)

((مونږ موسی او هارون ته وحی وکړه چي د خپل قوم لپاره په مصر کي کورونه
جوړ کړي او خپل کورونه قبله وگرځوي مونځ قائم کړي او مومنانو ته زیږی
ورکړه))

ابن عباس رضي الله عنهما ددي ایت په تفسیر کي لیکي چي هغوی ته حکم شوی
وو چي خپلو کورونو کي مساجد جوړ کړي

ابن کثیر رحمه الله فرمایي دا حکم ورته هغه وخت شوی وو چي هغوی باندي د
فرعون او د هغه دقوم له طرفه امتحانونه ډیر شو نو هغوی ته حکم وشو چي
کثرت سره موندونه کوی والله اعلم(1)

لکه څنگه چي الله تعالی فرمایلي دي

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ ۗ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ)) البقرة (45)

ای د ایمان والاو د الله تعالی نه د مونځ او صبر په ذریعه سره مدد و غواړی بیشکه
الله تعالی د صبر کونکو ملگری دی

او په حدیث کي راځي د حذیفه رضي الله عنه نه روایت دی (كان النبي صلى الله
عليه وسلم إذا حزبه أمرٌ صلى)(2)

نبي عليه السلام ته چي به کله په کوم کار کي مشکل راغلي نو مونځ به يي کوو

نو دي نه دا معلوميزي چي کورونو کي دالله د عبادت کولو ډير اهميت دي خاص طور باندي کله چي د پريشاني او کمزوري حالت وي او دغه شان په هغه حالاتو کي چي مسلمانانو باندي داسي وخت راشي چي د کفارو مخامخ مونځ نشي ادا کولي او مونځ بايد پدي مقام کي د مريم عليها السلام د محراب تذکره هم وکړو هغه چي الله تعالی يي په قران کي پدي ډول ذکر کړی دی

((كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ) ال عمران(37)

((هر کله چي به زکريا په هغی باندي داخل شو چي محراب کی به ناسته وه نو وبه یی لیدل چي د هغی مخی ته رزق او خوراک پروت دی))

او صحابه کرامو به د فرض مونځ نه علاوه د نفل مونځ په کور کی ډير اهتمام کوو

او دی باره کی یو حدیث په لاندی ډول دی

د محمود بن الربیع نه روایت دی ((ان عتبان بن مالک . وکان من اصحاب النبی صلی الله علیه وسلم . ممن شهد بدرًا من الأنصار : انه أتى رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال : يا رسول الله . إني أنكرت بصري . وأنا أصلي لقومي . فإذا كانت الأمطار مال الوادي الذي بيني وبينهم . لم امتنع أن أتى معهم لأصلي لهم . فوددت يا رسول الله . أنك تأتي فتصلي في بيتي . فاتخذته مصلی . فقال : ما فعل إن شاء الله . قال عتبان : فغدا رسول الله صلی الله علیه وسلم وأبو بكر حين ارتفع النهار . فاهتأذن النبي صلی الله علیه وسلم فأذنت له . فلم يجلس حتى دخل البيت . ثم قال لي: أين تحب أن أصلي من بيتك ؟ فأشرت إلى ناحية من البيت . فقام النبي صلی الله علیه وسلم فكبّر . فصفنا . فصلى ركعتين ثم هلم (1)

چی عتبان بن مالک چی د نبی علیه السلام صحابی دی او د انصارو د طرفه د بدر غزوه کی هم حاضر شوی وو هغه یو ورځ رسول الله ته راغلی او ویی فرمایلی ای دالله رسوله زما نظر کمزوری شوی دی او زه خپل قوم ته مسجد کی مونځ ورکوم نو کله چی باران وشي زه د اوبو او خور د وجی مسجد ته نشم تلی چی خپل قوم لپاره امامت وکړم نو زه دا خوبنه گنیم چی ته زما کور ته راشی او په هغی کی مونځ وکړی نو زه به هغه د مونځ لپاره خای وگرځوم

نو نبی کریم صلی الله علیه وسم وفرمایلی ان شاءالله زه به دا کار وکړم

عتبان فرمایلی نبی علیه السلام او ابو بکر په داسی وخت کی راغلی چی نمر راختلی وو نو نبی علیه السلام زما نه اجازت وغوښتو ما ورته اجازت وکه او هغه دکیناستو نه مخکی ماته وویل چی کومه کمره کی مونځ کول غواری ما د کوتی یو جانب ته اشاره وکړه نو نبی علیه السلام هغی کی ودریده او الله اکبر یی ووايه مونځ هم صفونه جوړ کړل نو نبی علیه السلام دوه رکعته مونځ وکه او سلام یی وگرځوو

۵ د کور دخلکو ایمانی تربیت کول

عایشه رضی الله عنها فرمائی ((کان رسول الله - صلى الله عليه وسلم - يصلي من الليل فإذا أوتر قال : قومي)) (1)

رسول الله ﷺ به دشپی مونخ کوو چی کله به یی وتر وکړل نو ماته به یی اواز وکه ای عایشی پاڅه وتر وکړه

د ابو هریره رضی الله عنه نه روایت دی ((رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيَقُظَ امْرَأَتُهُ . فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ . رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ وَصَلَّتْ وَأَيَقُظَتْ زَوْجَهَا . فَإِنْ أَبِي نَضَحَتْ فِي وَجْهِ الْمَاءِ)) (2)

چی رسول الله ﷺ فرمائی الله دی په هغه کس باندی رحم وکړی چی دشپی راپاڅیږی او مونخ کوی او خپله بنځه هم راپاڅوی هغه هم مونخ کوی لیکن که چیرته هغه د پاڅیدو نه انکار وکړی نو دا دهغی په مخ باندی د اوبو داری وکړی او دغه شان الله دی په هغه بنځه رحم وکړی چی دشپی مونخ کوی او خپل خاوند هم راپاڅوی که هغه نه راپاڅیږی نو مخ ته ورله داوبو داری وکړی

او زنانه وو ته د صدقی ترغیب ورکول دهغوی په ایمان کی زیادت پیدا کوی او دا یو عظیم عمل دی نبی علیه السلام یی ترغیب ورکړی دی

هغه فرمائی ((یا معشر النساء تصدقن)) (3)

ای د زنانه و جماعت تاسو صدقی وکړی ځکه ماته تاسو راښودلی شوی یی چی
اکثر جهنم ته روانی یی

او د خه سوچ څخه دا هم ده چی کور کی یو صندوق کیخودی شی او د غریبانانو
لپاره په هغی کی پیسی جمع کولی شی نو څه پیسی چی هغی کی جمع کیږی په
هغی به د غریبانانو کار کیږی

او باید کور کی یو داسی څوک وی چی نفلی روژی لکه د ایام بیض عرفه تاسو عا
عاشورا شعبان او محرم روژی نیولو اهتمام کوی نو د کور نور خلک به هم دهغه
سره ملگرتیا کوی

۶ په شرعي اذکارو او هغه نفلي مونځونو باندي اهتمام کول چي

کور کی ادا کولی شي

او ددي د مثالونو څخه

کور ته د ننوتو اذکار

امام مسلم په خپل کتاب کي د جابر بن عبدالله په حوالی سره روایت کوی چي رسول الله ﷺ فرمایلی دی

((" إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ ، قَالَ الشَّيْطَانُ : لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ . وَإِذَا دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ ، قَالَ الشَّيْطَانُ : أَدْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ . وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ ، قَالَ : أَدْرَكْتُمُ الْعَشَاءَ "))
(1)

((کله چي یو مسلمان کور ته داخل شي او دالله نوم یاد کړي نو شیطان خپلو ملګرو ته ووايي نن ستاسو لپاره دلته خوراک او شپه تیروول نشته او کله چي د اخل شي لیکن دالله نوم یاد نه کړي نو شیطان ووايي تاسو لپاره د اوده کیدو ځای میلاو شو او کله چي د خوراک په وخت کي بسم الله ونه وایي نو شیطان ووايي تاسو د پاره خوراک میلاو شو))

د کور نه د وتلو په وخت کي اذکار

امام ابو داود په خپل کتاب کي د انس بن مالک رضي الله عنه په حوالي سره
روایت کوي رسول الله ﷺ فرمائي ((**مَنْ قَالَ يَعْزِي إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ : بِحَمْدِ
اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ . وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ . يُقَالُ لَهُ هُدَيْتَ
وَكُفِّيتَ وَوُقِّيتَ . وَتَنَحَّى عَنِ الشَّيْطَانِ**)) (1)

((کله چي يو کس د کور نه وتلو په وخت دا ووايي دالله په نوم سره زه ووزم او
په الله باندي مي توکل کړی دی د گناه نه بچ کول او د عبادت توفيق ورکول صرف د
الله په لاس کي دی

نو نبي عليه السلام فرمائي د ي وخت کي به دپته وويل شي تاته هدايت وشو او الله
ستا کافي شو ستا حفاظت وکړی شو نو بعضی شيطانان به هغه پسي شي يو شيطان
به ورته ووايي تاسو هغه چا ته ضرر نشی ورکولي چي هغه ته هدايت وشو او الله
بي کافي شو او د هغه حفاظت وکړی شو))

مسوال وهل

د عائشي رضي الله عنها نه روايت دی

((قالت : " كان إذا دخل بيته بدأ بالمواك")) (2)

چي نبي عليه السلام به کله کور ته داخل شو نو مسواک به يي وهه

(1) رواه أبو داود (5905)، وصححه الألباني في صحيح أبي داود. (2) رواه مسلم (44)

۷ دشيطان شړلو لپاره په کور کي سورت بقره بار بار لوستل

او دي باره کي بيشماره احاديث وارد دي چي بعضي په لاندي ډول دي

د ابو هريره رضي الله عنه نه روايت دی چي رسول الله فرمايي ((لا تجعلوا بيوتكم
مقابر إن الشيطان ينفر من البيت الذي تقرأ فيه سورة البقرة.))(1)

((د خپلو کورونو نه مقبري مه جوړوی بيشکه شيطان دهغه کور نه تښتي چي
هغي کي سورت بقره لوستلي کيږي))

او بل حديث کي دي رسول الله فرمايي په خپلو کورونو کي سورت بقره لولی ځکه
شيطان هغه کورته نشي ننوتی چي هغي کي سورت بقره لوستلي کيږي

او ددي سورت داخيري دوه ايتونو د فضل او په کور باندي د هغي اثر باره کي
رسول الله ﷺ فرمايي (**إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالنَّبِيِّ عَامٍ . أَنْزَلَ مِنْهُ آيَاتٍ خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَةِ . وَلَا
يُقْرَأُ فِي دَارٍ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَيَقْرُبَهَا شَيْطَانٌ**) (2)

الله تعالی د اسمانونو او ځمکو د پيدايش نه دوه زره کاله مخکي يو کتاب ليکلی وو
او د هغي نه يي دوه ايتونه نازل کړي چي ددي سورت په اخير کي دي دا چي کوم
کور کي دري شپي ولوستي شي هغي ته شيطان نشي راتلی

په کور کی علم شرعی

8

د کور خلکو ته تعلیم ورکول

د کور خلکو ته تعلیم ورکول یوه فریضه ده باید د کور مالک ددې اهتمام وکړي دي
دپاره چې د الله ددې قول تابعداري وشي

((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَخُونُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ))

(التحریم:6)

او دا ایت اصل دی په باره د تعلیم د اهل کي د هغوی په تربیت او هغوی ته د نیکی
حکم او د بدی نه منع کولو باره کي

او اوس زه هغه اقوال ذکر کوم چي مفسرینو ددې ایت په تفسیر کي ذکر کړي دي
چي هغي نه هغه څه معلوم شي چي د کور مالک له په هغي باندي اهتمام پکار دی

قتاده فرمایي د کور مالک به د کور خلکو ته د الله د طاعت حکم کوي او دهغه د
نافرمانی نه به یي منع کوي او هغوی سره به ددین په کارونو کي مدد کوي

ضحاک او مقاتل فرمایي

په هر مسلمان باندي لازم دي چي خپلو رشته دارانو ته د هغه څه تعلیم ورکړي چي
الله پري حکم کړی دی یا تري هغه منع کړي

او علي رضي الله عنه فرمایي: ((دوی ته تعلیم او ادب ورکړی)) (1)

امام طبري فرمايي: مونږ له پکار دي چي خپلو اولادو او اهل له ددين او خير تعليم ورکړو او هغه ضروري ادب ورته وښايو چي د هغي نه يي چاره نشته(2)

او کله چي رسول الله ﷺ د غلامانو او وينزو د تعليم ترغيب ورکړی دی نو د ستا اولاد او اهل خو پدي ترغيب کي بالاولی داخليری

امام بخاري رحمه الله په خپل صحيح کي باب ترلی

((باب تعليم الرجل أمته وأهله))(3)

((باب دی په باره د تعليم د سړي کي خپل اهل او وينزي ته))

بيا يي په باب کي د نبی عليه السلام دا حديث ذکر کړی دی ((ورجل كانت عنده أمة يطؤها فأدبها فأحسن أدبها و علمها فأحسن تعليمها ثم أعتقها فتزوجها فله أجران))

((ددری کسانو لپاره دوه اجره دي))

او يو هغه کس چي دهغه په ملکيت کی وينزه وي نو هغه ورله ادب ورکړي او ښه ادب ورکړي او تعليم ورله ورکړي په ښه طريقه باندي بيا يي ازاده کړي او واده ورسره وکړي نو دهغه لپاره دوه اجره دي))

امام ابن حجر ددي حديث په شرح کي ليکي ددي حديث مطابقت د باب سره د وينزي باره کي صريح او نصا دی ليکن د اهل باره کي مطابقت په طريقه دقيقه سره دی ځکه ازاد اهل او اولاد ته د الله دفرایضو او درسول الله دسنتو تعليم او تربيت ورکول د وينزو د تعليم نه ډير ضروري دی(4)

کله انسان د خپلو مشاغلو او مصروفیاتو د وجي ددي فريضي څخه غافل وي ليکن ددي حل دادي چي د هغوی لپاره يو ورځ مقرره کړي چي هغي کي يو مجلس قايموي او خپل اهل او نورو رشته دارانو ته تعليم ورکوي

او دي باره د رسول الله ﷺ طريقه ملاحظه کړی

امام بخاري رحمه الله فرمايي: ((باب هل يجعل للنساء يوم على حده فى العلم))

ترجمه: ايا د بنځو لپاره يوه ورځ د تعليم په غرض خاص کولى شي

او پدي کي يي دابو سعيد رضي الله عنه په حوالي سره حديث نقل کړی

**يا رسول الله غلبنا عليك الرجال، فامتأثروا بك، وذهبوا
بحديثك، فاخترنا يوماً من تلقاء نفسك فأتينا فيه، فتعظنا
بمواظب الله، وتعلمنا مما علمك الله، فقال: ((مواظب بيت
(فلانة، يوم كذا وكذا(1))**

((چي رسول الله صلى الله عليه السلام ته زنانه و شکايت وکه چي په تاباندي زمونږ په مقابله کي سړي غالب شول نو مونږ دپاره يوه ورځ وټاکه هغه ورسره د يوي ورځي وعده وکړه هغي کي ورسره ميلاو شو او وعظ ورته وکه او په نيکو کارونو امر يي ورته وکه))

امام ابن حجر مزید فرمايي: او د سهيل بن ابي صالح عن ابيه عن ابي هريره په سند سره همدا قصه روايت ده او هغي کي دا الفاظ دي

((ستاسو لپاره ټاکلی شوی ځاي دفلانی بنځي کور دی نو همدغه کور ته بيا رسول الله ورغلي او هغوی ته يي حديث بيان کړل))

او ددي حديث نه د زنانه په تعليم باندي حرص معلوميري او دا هم ترينه معلوميري چي د صحابه بنځي به په تعلم ددين باندي څومره حرصناکي وي

او صرف سرو ته دين بيانول د دا عيانو ددين او د مالكانو دكورونو يو لوي تقصير
دی

ليکن کيداي شي بعضي لوستونکي دا سوال وکړي چي فرض کړه مونږ د زنانه
لپاره يو وخت مقرر که او هغوی ته مو خبر ورکه چي پدي ورځ د تعليم لپاره
راجمع شی نو پدي جلسو د علم کي به مونږ هغوی ته څه شی وړاندي کوو او په
څه باندي به شروع کوو

نو ددي په جواب کي زه تاته يوه مشوره درکوم چي هغه به ستا لپاره يو منهج وي
ته به پري چليري په ميدان د تدريس د اهل ستا کي په عام طور سره او د زنانه په
تعليم کي خاص طور سره

تفسير د علامه السعدي رحمه الله چي نوميري په ((تيسير الکریم الرحمان في
تفسير کلام المنان))

دا يو اسان تفسير دی چي په اسان اسلوب او طريقه باندي ليکلی شوی دی ددي نه
ته هغوی ته يو ايت تعليم کوه

رياض الصالحين ددي کتاب بعضي احاديث ورته شرح کوه او ددغه احاديثو نه چي
کوم فوايد معلوميري هغه ورته بيانوه

او ددي يعني د هر حديث فايدي او دهغي د شرح لپاره بايد ته ((نزهة المتقين)) نوم
باندي يو کتاب دی هغي ته رجوع وکړي

((حسن الاهوة بما ثبت عن الله ورسوله في النهوة))

دا کتاب د علامه صديق حسن خان دی

دغه شان دا هم ضروري ده چي ته بنځو ته بعضي فقهي احکام ورزده کړي لکه
احکام د طهارت د وینو موندنځ زکات روژي حج د خوراک څښاک لباس زينت د
فطرت احکام د محارمو باره کي احکام د گاني بجاني او تصويرونو احکام وغيره

او ددی احکامو مهم مصادر د اهل علمو فتاوی جات دي لکه فتاوی د الشیخ ابن باز
او ابن العثیمین او نورو علماء کرامو

برابره ده که هغه په لیکلو کي وي یا په ریکارډ او کیستو کي وي

او دینځي او اهل بیتو د تعلیم په جدول او تقسیم اوقات کي دا هم راځي چي هغوی
ته ترغیب ورکړی شي چي د علماء یا طالب علمانو په درسونو کي چي کومو کي
حاضریدل ورله ممکن وي حاضرې شي

او پدي سلسله کي باید د قران رادیو درسونو ته هم غور نیسي

او باید دکور مالک دي خپلي زنانه د اسلامی کتابونو میلی ته هم بوزي لیکن پدي
شرط چي شرعي شروط پکي موجود وي

۹ پنځل کور کي يوه اسلامي مکتبه جوړه کړه

په کور کي مکتبه جوړول د هغه شيانو څخه ده چي په تعليم د کور والاو کي مدد ورکوي او هغوی ته په دين باندي دپوهي فرصت ورکوي او هغوی سره پدي کي مدد کوي چي د شريعت په احکامو باندي عمل وکړي

او ضروري نده چي دا مکتبه دي ډيره غټه وي بلکي ضروري داده چي پدي کي مهم کتابونه کيخودلی شي

او هغه په داسی ځاي کي کيخودلی شي چي راغستل يي هر چا لپاره اسان او ممکن وي او د کور خلکو ته ترغيب ورکول چي کتابونه ولولي

او بايد د مکتبي لپاره ځاي مناسب پاک او داسي ځاي وي چي هغه کي خلک خوب کوي يا د ميلمنو کمره وي دي لپاره چي هر فرد وکولی شي چي په استمرار سره کتاب مطالعه کړي

او دمکتبي مضبوطوالی پدي کي دی چي هغه پداسي کتابونو باندي مشتمله وي چي مختلف مسائل پکي بيان شوي وي او ماشومانو لره هم مفيد وي په خپلو سبقونو د مدرسه کي او بايد مکتبه پداسي کتابونو باندي مشتمله وي چي د هر مستوی برابر وي چي ماشومان او غټان زنانه او سړي ترينه يو شان استفاده وکړي

او بايد څه داسي کتابونه دي پکي هم کيږدي چي د ميلمنو لپاره يي هديه کي ورکوي يا د ماشومانو ملگرو او هغه کسانو ته په طور د تحفه ورکوي چي د هغه کور ته راځي سره ددي چي د هغي چاپ اعلی او محقق وي او احاديث پکي تخریج کړی شوي وي او کله چي يو کس مکتبه جوړول غواړي نو بايد د هغه کسانو سره دي مشوره وکړي چي د کتابونو د پيشی په ميلو کي کار کوي او پدي باب کي دهغوی د مشورو او اقتراحاتو نه استفاده کول پکار دي

او د يو کتاب په اسانی سره پيدا کولو لپاره پکار دی چي مکتبي ته د موضوعاتو مطابق ترتيب ورکړی شی لکه د تفسیر کتابونه په يوه خاص خانه کي کيخودلی شی د حديث کتابونه په بله کي او د فقهی په بله کي او دغه شان نور او دکور يو کس

بايد دمکتبی فهرس جور کړی چی الف بایی ترتیب لری دی لپاره چی کتاب تالاش کول اسان وی

او ډیر کله بعض خلک چی د کتابونو شوقیان وی هغوی تپوس کوي په باره د نومونو د اسلامي کتابونو کي دي وجي نه زه غوارم چی د بعضي مفید کتابونو نومونه په لاندی ډول ذکر کړم

په تفسیر کي :تفسیر ابن کثیر ۲ تفسیر ابن السعدی ۳ زبده التفسیر د الاشقر ۴ بدایع التفسیر د ابن القيم ۵ اصول التفسیر دابن العثيمين ۶ لمحات في علوم القرآن د محمد صباغ

په حدیث کي :صحيح الكلم الطيب ، عمل المسلم فی اليوم والليله يا الصحيح المسند من اذکار اليوم والليله، رياض الصالحين او د هغي شرح ((نزهة المتقين))

مختصر صحيح البخاري دالزبيدي، مختصر صحيح مسلم دامام منذري، صحيح الجامع الصغير او ضعيف الجامع الصغير، صحيح ترغيب او ترهيب ،السنة ومكانتها فی التشريع، قواعد وفوائد من الاربعين النووية لناظم سلطان

په عقیده کي : فتح المجيد شرح كتاب التوحيد سره د تحقيق د شيخ شعيب الارنوط ، ۲ اعلام السنة المنشوره، ۳ شرح العقيدة الطحاوية سره د تحقيق د شيخ الباني ۴ سلسله العقيدة د شيخ سليمان الاشقر، ۵ اشراط الساعة د يوسف وابل.

په فقه کي : منار السبيل دابن ضويان سره د ارواء الغليل د شيخ الباني ۲ زاد المعاد لابن القيم ۳ المغني لابن قدامه ۴ فقه السنة ۵ الملخص الفقهي د شيخ صالح فوزان ۶ مجموع فتاوی د ابن باز عثيمين او ابن جبرين

۷ صفة صلاة النبي ﷺ د شيخ الباني او ابن باز ۸ مختصر احكام الجنائز دشيخ الباني

په اخلاق او تزکیه د نفسونو کي : ۱ تهذيب مدارج السالكين ۲ الفوائد ۳ الجواب الكافي ۴ طريق الهجرتين ۵ باب السعادتین ۶ الوايل الصيب ورافع الكلم الطيب د ابن القيم لطائف المعارف دابن رجب تهذيب موعظه المؤمنین غذا الالباب

په سيرت او تاريخ کي :البدايه والنهايه دابن کثیر ۲ سير اعلام النبلا د ذهبي

مختصر الشمائل المحمديه د ترمذي کتاب چی شيخ الباني مختصر کړی دي،

العواصم من القواصم د ابن العربي، الرحيق المختوم دا مباركفوري، المجتمع المدني
د اكرم عمري، منهج كتابة التاريخ الاسلامي د محمد بن صامل السلمى

دغه شان نور كتابونه هم شته په مختلفو علومو كي چي هغي نه كتابونه د شيخ
عبدالوهاب دي دشيخ ناصر السعدي د عمر ابن سليمان الاشقر د محمد مقدم د استاذ
محمد حسين كتابونه د شيخ جميل زينو، كتابونه د شيخ حسين العوايشيه كتاب الايمان
د محمد نعيم ياسين، الولا والبراء د شيخ سعيد القحطاني، كتاب الانحرافات العقديه في
القرني الثاني عشر والثالث عشر دعلي بن بخيت، المسلمون وظاهرة الهزيمة
النفسية د عبدالله الشبانة، او كتاب المرأة بين الفقه والقانون د السباعي او الاسره
المسلمه امام الفيديو والتلفزيون مروان كجك او المرأة المسلمة اعداداتها
ومسئلياتها د احمد ابا بطين او مسؤولية الأب المسلم في تربية ولده دأبو حارث
عدنان حجاب المسلمة د احمد البرازي، كتاب((وجاء دور المجوس)) دعبدالله
الغريب

كتابونه دشيخ بكر ابو زيد او بحثونه دشيخ مشهور حسن

او ددي نه علاوه نور هم بيشماره كتابونه شته دا ترينه مونبر د مثال په طور ذكر
كرل او د ټولو نومونه ذكر كول دلته مقصود ندي

او هر مسلمان لره پكار دي چي د كتاب په انتخاب كي فكر او مشوروه وكري

او چا باندي چي الله د خير اراده وكړه هغه له په علم باندي فقاهات وركوي

په کور کی یوه صوتی مکتبه جوړول

نن صبا تقریبا په هر کور کې د کیسټ یا سی ډی د چلولو لپاره وسایل او الات شته او دا شیان په خیر او شر دواړو کې استعمالولی شي نو ځنګه مونږ باید دا دالله په رضا کې استعمال کړو؟

ددي مقصد د پوره کولو لپاره باید په کور کې یوه صوتي مکتبه جوړه کړو چې هغه د علماء، قاریانو، واعظانو ددرسونو په کیسټو او ریکاردونو باندې مشتمله وي

او پدی کې هېڅ شک نشته چې د بعضي قراءو تلاوتونه اوریدل خاص طور سره کوم تلاوتونه چې د تراویح مونځ کې شوي وي د هغې د کور په خلکو باندې ډیر غټ تاثیر وي پدې جهت چې هغوی به د قران د معنو نه اثر اخلي او د بار بار اوریدو په وجه به اکثر ایاتونو ورته په یادو هم یادېږي دغه شان ددي په اوریدو به د شیطاني گانو بجانو نه محفوظ وي ځکه په کومو غوږونو او سینو کې چې قران وي هغې کې شیطاني اوازونو لپاره ځای نه وي

او د کور دخلکو په دین باندې په پوهه او دهغه مسایلو باره کې علم چې هغوی ته ورځ په ورځ پیښېږي پدې ټولو کې د کیسټو او درسونو اوریدلو ډیر غټ لاس دي

نو پدې سلسله کې زه دا مشوره ورکوم چې د علماء فتاوی جات واوریدل شي لکه دشیخ الباني شیخ ابن باز ابن عثيمين او شیخ صالح فوزان او نور داسي علماء چې هغوی په دیندارۍ باندې مشهور وي

او ټولو مسلمانانو له پدې باب کې احتیاط پکار دی چې هغوی د چا نه فتوی اخلي ځکه دا دین دی نو تاسو باید وگورئ چې د چا نه دین زده کوی

نو فتوی به د هغه چا نه اخلی چی د هغه علم تقوی او ورع معلومه وي او هغه په صحیح احادیثو باندي اعتماد لري د تعصب نه پاک وي

او ددلیل سره ګرځي نه متشدد وي او نه د ډیر تساهل نه کار اخلي

او دهغه علماء اوریدل چي د امت د فلاح لپاره کار کوي ددلیل مطابق خبره کوي او د بدی نه خلک منع کوي په یو مسلمان کور کي د یو شخصیت جوړولو کي ډیر اهم رول ادا کوي

کیستي بیشماره دي او دین بیانونکي هم ډیر دي لیکن مسلمان لره پکار دي چي د صحیح منهج صفات وپیژني او بیا د هغه بیانونکي بیان اوري چي هغي کي د حق نښی او د صحیح منهج صفات موجود وي

او د صحیح دعوت کونکي صفتونه بعضي په لاندی ډول دي

۱ د هغه عقیده باید د فرقه ناجیه او اهل سنت والجماعت وي د سنت تابعدار او د بدعت سره نفرت کونکی وي په خپل منهج کي معتدل وي نه به ډیر سخت او نه ډیر متساهل وي

۲ هغه باید په صحیح احادیثو باندي استدلال کوي او دضعیف او موضوع احادیثو نه اجتناب کوي

۳ هغه باید د امت او خلکو په حال باندي بصیرت لرونکی وي او د حال مطابق د هغوی مسایل حل کوی او دهر مرض لپاره مناسبه دوا ورکوی خلکو ته هغه څه بیانوي چي هغوی ورته حاجت لري

۵ هغه باید د حق وینا کوي او دخلکو رضا نه لتوي بلکي هر څه د الله د رضا لپاره بیانوي اګر که خلک ناراضه کيږي

دغه شان مونږ وینو چي د کیستو او اډیو بیانونو او تلاوتونو په ماشومانو باندي ډیر اثر پریوزي ماشومان دهغي نه د قران ډیر سورتونه دورځی او شپي اذکار حفظ کوي او د هغي نه اسلامي اداب هم زده کوي

او دا خبره هم یاد ساتل پکار دی چي کیستي باید په کور کي په مرتب شکل سره کیخودی شي چي د هغي راغستل هم اسان وي او د ماشومانو دوجي ضایع هم نشي

او باید مونږ څه کیستی خپلو دوستانو ته هدیه کړو یا یې هغوی ته د یوڅو ورځو
لپاره اعارتا ورکړو

او باید د پخلي په ځای کې د خوب په کوټه کې یو تیپ پروت وي چې زنانه د خپلو
کارونو په وخت کې د هغې نه اسلامي بیانونه اوري او استفاده ترینه اخلي

11 نيکانو خلکو او طلبه و د علم ته د خپل کور د زیارت کولو د

عوت ورکول

((رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا)) سورة نوح (28)

((ای ربه: زما او زما مور او پلار ته بخشش وکړه او هغه چاته چې دایمان په حالت کې زما کورته داخلېږي او ټولو مومنانو او مومنانو ته او ظالمانو لره مه زیاتوه مگر هلاکت))

د ایمان والاو یو کور ته داخلیدل د هغه کور رڼا زیاتوي او دهغوی د خبرو د هغوی سره بحث مباحثه او د هغوی نه پوښتنې کولو په وجه ډیرې فایده حاصلېږي

ځکه د عطرو والا سړی به یا تاته عطر هدیه کوي یا به یې ترینه په پیسو باندې اخلي او یا به دهغه د طرفه د هغې خوشبو محسوسوي

او دهغوی سره خپل ماشومان پلار وروڼه او زنانه د پردې نه شاته کینول د هغوی په تربیت کې اضافه کوي

او ته چې کله خپل کور ته خیر داخل کړي نو ستا کور به د شر نه محفوظ وي او د وېجاړیدو نه به په امن وي

۱۲ دکورونو متعلق د بعضی شرعی احکاماتو زده کړه

ددی څخه د ټولو نه مخکي

په کور کی مونځ کول دي

هر چي سړی دی نو هغه باره کي نبي کریم ﷺ فرمايي: **((فَإِنْ أَفْضَلَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ.))** (1)
(د سړي لپاره بهتر مونځ هغه دی چي کور کي یی ادا کړي مگر فرض مونځ چي هغه به مسجد کي ادا کوي))

نو تاباندي واجب ده چي مسجد کي مونځ وکړي مگر د عذر د وجي که درنه پاتي شي او کور کي یی وکړي نو خیر دی

او هر چي بښخي دي نو د هغو لپاره په هغه ځاي کي مونځ کول بهتر دی چي هغه لیر پردي والا وي

نبي عليه السلام فرمايي:

((بهترین مونځ د بښخي د هغي د کوتی په جور ځاي کي دی یعنی پت ځاي کي))

بايد ميلمه د چا په کور کي امامت يا د دهغه په خاي باندي د ناستي نه اجتناب وکړي مگر که هغه ورته اجازت ورکړي

نبي کریم ﷺ فرمايي: ((ولا يؤمر رجل رجلا في سلطانه ولا في اهله ولا يجلس على تكرمته إلا بإذنه.)) (1)

((يو کس دي پتاسو کي د چا په ملکيت يا کور کي امامتي نه ورکوي او د هغه د عزت په خاي دي هم نه کيني مگر که هغه اجازت وکړي))

يعني د يو کور والا يا د مسجد د امام په خاي باندي به امامتي نه ورکوي اگر که دا ميلمه د هغه نه بڼه قاري وي

دغه شان د يو کس لپاره جايز ندي چي د کوربه په يو خاص خاي يا د هغه په کت کي کيني مگر د هغه په اجازت سره

اجازت غوڻتل

((يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنَسُوا
 وَتَمَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (27)
 فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يَبُذْنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ
 لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ
 (28) لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا
 مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ((29)))

((ای مومنانو د خپلو کورونو نه علاوه نورو کورونو ته مه داخلیری تر هغه چی
 تاسو د کور والا نه اجازت او په هغوی باندی سلام نه وی اچولی دا ستاتو لپاره
 بهتره دی که چیرته تاسو د فکر نه کار اخلی

که چیرته تاسو پدغه کورونو کی څوک مونده نه کری نو هغی ته مه ننوخی تردی
 چی تاسو ته اجازه وشی او که تاسو ته وویل شی چی واپس شی نو واپس شی دا
 ستاسو لپاره ډیر پاکونکی دی او الله تعالی پوهه دی په هغه عملونو چی تاسو یی
 کوی))

دغه شان فرمایي ((وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا)) (البقرة 189)

((کورونه ته ددروازو نه راخی))

((هغه ځای ته بغیر داجازت نه ننوتل جایز دی چی ستا سامان پکی پروت وی او
 دغه ځای دمیلنو لپاره خاص وی کله چی هلته څوک نه وی

((لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ
 لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ((النور 30

((تاسو باندی څه گناه نشته چی هغه کورونو ته ننوخی چی خالی دی او هغی کی
 ستاسو سامان پروت وی او الله تعالی پوهه دی په هغه څه چی تاسو یی بنکاره
 کوی او تاسو یی پتوی))

د رشته دارانو او ملگرو کورونو کی د څه شی خوړلو کی تکلف ندی پکار کله چی
 هغوی دا بد نه گنری

دغه شان د رشته دار يا ملگری هغه کور نه خوراک کول چی تاته یی چاپی درگری
وی او خپله کور کی نه وی

((لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ
حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ أَمْوَالَهُمْ أَوْ صَدِيقَتِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعاً أَوْ أَشْتَاتاً))

((نشته په روند باندی څه گناه نه گورې باندی او نه په مریض باندی او تاسو باندی چی تاسو د
خپلو کورنو څخه خوراک وکړی یا د کورونو د پلرونو ستاسو یا د کورونو د مورگانو یا د
کورونو د وروڼو ستاسو یا د کورونو د خویندو یا دکورونو د ترورنو یا دکورونو د تروریانو د مور او
پلار د طرفه او یا د کورونو د ماماگانو یا هغه چی تاسو د هغی د چایانو مالکان وی یا د کور
د ملگری ستاسو نشته پتاسو باندی گناه چی یو ځای خوراک وکړی یا بیل بیل))

خپلو ماشومانو او خادمانو ته حکم کول چی د خوب په وختونو کی دمور او پلار کمری ته بغیر
د اجازت نه نه ننوځی

منځکي د سحر مونغ نه او د قیلولی په وخت او د مابنوستن نه پس

دا ددی وجی نه چی د هغوی سترگی به په غیر مناسب شی باندی ولگی لیکن که هغوی ددی
اوقاتو نه علاوه نورو وختونو کی څه شی د غلطی د وجی نه ووینی نو څه حرج نشته ځکه
دوی د په کور کی د گرځیدونکو څخه دی چی منع کول بی نا ممکن دی

((يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَمْتَأَذِنَكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ
وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ
**ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ
كُلُوفُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (58)**

((ای د ایمان والاو باید تاسو نه دی اجازت وغواری هغه کسان چی تاسو بی مالکان بی او
هغه ماشومان چی بلوغ ته ندی رسیدلی دری مرتبه مخکی د د سحر د مونخ نه او کله چی
تاسو خپلی کپری گدی د ماسپنین په وخت او پس د مانبوستن نه دری وختونه دی ستاسو
لپاره نشته په تاسو او هغوی باندى گناه ددی وختونو نه پس دوی پتاسو باندى گردش کونکی
دی بعضی ستاسو په بعضو باندى او دغه شان الله تعالی بیانوی ستاسو لپاره ایاتونه او الله تعالی
پوهه او حکمتونو والا دی))

د بل چا کور ته د هغه د اجازت نه بغیر سر وربنکاره کول حرام دی

د ابو هریره رضی الله عنه نه روایت رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمای

{ من اطلع في بيت قوم بغیر اذنهم فمقتنوا عينه فلا دية له ولا
قصاص } (1)

((چا چی یو کور ته بغیر د اجازت نه سر وربنکاره که او هغوی دده سترگه ړنده کړه نو نه په هغوی باندی دیت شته او نه قصاص))

د کور څخه د هغی بنځی نه وتل یا ویستل چی طلاق رجعی وته ورکړل شوی او د عدت په وخت کی وی سره ددی چی هغی باندی به خرچه کولی شی

((يا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّمَاءَ فَطَلَّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا))

الله تعالی فرمایي ((ای نبی کله چی تاسو بنځو ته طلاق ورکوی نو په عدت کی طلاق ورکوی او عدت حسابوی او دالله نه وپریږی هغوی د کورونو نه مه وباسی او خپله دی هم د کور نه نه وخی مگر که یو زنا ترینه وشی او دا دالله حدونه دی څوک چی د الله د حدودو نه تجاوز کوی نو یقینا هغه په خپل ځان باندی ظلم وکړه او تاته پته نشته کیدای شی الله تعالی ددی نه پس یو نوی کار وکړی))

د شرعی مصلحت د وجی د بنځی سره په کور کی یا د کور نه باهر خبری بندول

هر چی د هغی په کور کی پریخودل دی نو د هغی دلیل دالله دا قول دی او په بیسترو کی د هغوی نه جدا شی

او هر چی د کور نه باهر د هغوی پریخودل دی نو هغه داسی لکه څنگه چی رسول الله کړی وو چی خپلی بییانو سره یی بایکات کړی وو او د کور نه باهر یی یوه کمره کی اوسیدل اختیار کړی وو

په کور کی دی ځانله نه ویده کیږی

د ابن عمر رضی الله عنه نه روایت (**أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْوَحْدَةِ أَنْ يَبِيَّتَ الرَّجُلُ وَحْدَهُ أَوْ يُمَافِرَ وَحْدَهُ**) (1)

رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځانله والی نه منع کړی ده چی یو کس ځانله ویده شی یا ځانله سفر وکړی

او دا منع ددی وجی نه ده چی په ځانله والی کی ددشمن او غلو د حملی خطر وی د غه شان دیماری هم خطر وی نو دویم ملگری دی شیانو کی له تا سره مدد کولی شی

د کور په داسی چت باندی دی نه ویده کیږی چی د هغی دیوالونه نه وی
دی لپاره چی ښکته راپرینوزی

نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي ((**من بات علی ظہر بیت لیس له حجار
فقد برئت منه الذمة**)) (2)

څوک چی پداسی چت باندی پریوخی چی چاردیوالی یی نه وی نو د هغه نه ذمه اوچته ده

ددى حديث شرح په عون معبود كى ده

هغه دا چى كيداي شى دا په خوب كى په ډډه باندې واورى او كله چى د چت ديوار نه وى چى دا د غورځولو نه منع كړى نو ښكته به راپړيوخى او مړ به شى نو دده مرگ به دده په لاس شى او څوك به دده په مرگ كى ملوث نه وى (نو دا مطلب دى ددى چى د هغه نه به ذمه اوچته شى)

نو د هغه مرگ به د چا په ذمه نه وى او دا معنى يې هم كيداي شى چى دده سره به دالله حفاظت نه وى ځكه ده هغه ظاهري اسباب اختيار نه كړل كوم چى الله تعالى پرى امر كړى دى

د كور پيشوگان چى د كوم لوخى نه اوبه اوڅكښى يا خوراك وكړى نو د هغوى ددى خوراك يا څښاك په وجه لوخى نه ناولى كيږي

د ابو قتاده رضى الله عنه نه روايت دى ((**ان ابا قتادة دخل فمكبت له وضوءاً فجاءت هرة فشربت منه فأصغى لها الإناء حتى شربت قالت كبشة فرأني أنظر إليه فقال أتجيبين يا ابنة أخي فقلت نعم فقال : إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : "إنها ليمت بنجس إنها من الطوائف عليكم والطوائف"**)) (1)

چى د هغه لپاره داودس اوبه كيخودى شوى پديكى پيشو د هغه نه اوبه اوڅكښلى نو هغه د همدغه اوبو نه اودس وكه ځلكو ورته وويل اى ابو قتاده دى كى خو پيشو خوله ووهله هغه وويل ما د رسول الله ﷺ نه اورديدلى دى چى پيشو د كور والاو څخه ده او هغه په تاسو باندې د گردش كونكو څخه ده

او په يو بل روايت كى راغلى دى چى پيشو ناولى نده بلكى هغه پتاسو باندې د گردش كونكو څخه ده

په کور کی اجتماع گانی کول (یعنی د مشوری لپاره راتولیدل)

13

د کور د مسایلو باره کی د خبرو اترو لپاره فرصت ورکول

الله تعالی فرمایي « ... وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ ... » « هورة الشورى: 38.
(ددوی کار ددوی په مینخ کی مشوره باندی کیری)

د یو کورنی د کامیابی او خوشگوار ماحول د علاماتو شخه دا همده چی په هغی کی د کورنی مسایلو د حل کولو لپاره یو مناسب وقت مقرریری او په هغی کی د کورنی افراد کورنی مسایل د بحث لاندی راوری او دی کی هیخ شک نشته چی کوم کس ته چی الله د رعیت مسولیت ورکری وی هغه اولنی مسوول دی لیکن نورو خلکو ته په کورنی معاملاتو کی د خبری فرصت ورکول خاص طور سره خپلو ماشومانو ته کله چی هغوی لوی شی نو پدی کی د هغوی تربیت وشی چی مسولیت به خنکه پورته کولی شی او هغوی ددی هم احساس کوی چی زمونږ د ارا خه قیمت شته

او ددی مثالونو څخه دا دی چې د هغه کارونو متعلق خبره اتره کول چې د حج یا عمری متعلق وی یا د چهوتیانو متعلق یا د رشته دارانو سره د خپلولی متعلق یا د واده او ولیمی باره کی خبری اتری او مشوری یا دغقیقی او یا دیو کور نه بل کور ته د تگ په وخت کی د انتظامی امورو د حل کولو لپاره مشوره کول

او دغه شان نور د خیر کارونو باره کی لکه د کلی د غریبانانو عدد معلومول او هغوی کی خوراک تقسیمول او د هغوی نور مالی مدد کول

دغه شان د کورنی خپل مینخی مسایل بحث کول او د هغی د حل لپاره لاره ایستل

او پدی مقام کی یوی مهمی اجتماع ته باید اشاره وکړم هغه دا چې مور او پلار باید په انفرادی طور سره د خپلو بچیانو سره مشوری وکړی ځکه بعضی مشکلات داسی وی چې د هغی حل په اجتماعی طور سره نه کیږی

د مثال په طور پلار دځوی سره ځانله یو مجلس قایم کړی او هغه سره د ځوانی بلوغت وغیره مسایلو باره کی خبری اتری وکړی

او دغه شان مور دلور سره دغه شان انفرادی ملاقات وکړی او هغی سره د هغی پدی عمر کی پینس مسایل تبصره کړی

او کله چې مور یا پلار خپل ځوی ته داسی وواي چې کله چې زه ستا په عمر کی وم ددی خبری ډیر غټ اثر وی په هغوی باندی

او دداسی خبرو نه کول په هغوی باندی دا اثر کیږی چې هغوی بیا د بدو او ناکاره ملگرو سره دوستی اختیاروی د کومی نه چې لوی شرونه جوړیږی او په هغی سره معاشره تپاه کیږی

14 د ماشومانو مخي ته د کورني جگړو اظهار نه کول

ډير کم داسی کورونه دي چی هغوی د جگړو نه بغیر زندگی تیروی لیکن صلح کول بهتره عمل دی او حق ته رجوع کول غوره دی لیکن د کور سلامتی ته خطر هغه وخت ده چی اختلافات او جگړی د کور والا ته مخی ته شی نو پدیکی په یو کور کی دوه جماعتونه جوړ شی او د کور بیړه تباہ شی سره ددی چی ددی ډیر بد اثرات په ماشومانو باندی پریځوی

او د دهغه کور به څه حال وی چی هغی کی پلار ځوی ته وایی مور سره دی خبری مه کوه او مور ورته وایی پلار سره دی خبری مه کوه او بچی پدی وخت کی په یو تذبذب کی وی نو باید ددی خلافاتو نه ځان وساتل شی او کله چی واقع شی نو باید مونږ یی د هغوی د نظر نه پټ کړو

الله تعالی دی زمونږ په زړونو کی د یو بل سره محبت واچوی

۱۵ د هغه چا کور ته نه پریخودل چی بی دینه وی

نبی کریم ﷺ فرمایي

((وَنَافِعُ الْكَبِيرِ: إِمَّا أَنْ يَحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً)) (1)

((د بد ملگری مثال پشان د سندان والا دی او دبخاری په روایت کی دی او دسندان ستا بدن سیزی یا دله جامی سیزی او ته به د هغی نه ناولی بوی مونده کوی))

او قسم په الله بد ملگری ستا کور په مختلفو فسادونو سره سیزی ددی مفسدانو د وجی په څومره کورونو کی دشمنیانی شروع دی

او ددوی په وجه خاوند د بنخی نه جدا وی او الله تعالی په هغه چا باندی لعنت کری چی دبنخی او خاوند مابین کی جدایی راولی یا هغه د مور پلار او بچو مابین کی د جدایی سبب شی

او په کورونو کی د سحر او جادو کیخودل او اکثر په کورونو کی غلا گانی واقع کیدل او نور فسادونه هم دداسی خلکو کورونو ته د ننیستول نتیجه وی

پس لازمه ده چی دوی ته دداخلیدو اجازت ونشی برابره ده که گاوندیان بنخی وی یا سری یا دوستان وی

او بعضی خلک ددی نه شرمیگی چی څوک ددروازی نه رخصت کری او اجازت ورته ونه کری سره ددی چی ده ته پته وی چی هغه مفسد دی

پد سلسله کی د بنخی باندی ددی مسوولیت ډیر غت دی

نبی کریم ﷺ یو ه ورخ دری مرتبه وفرمایل کومه ورخ زه حرامه کرم؟ صحابه
وویل د حج ورخ بیا هغه په دی خطبه کی وفرمایل ستاسو په خپلو بڼخو باندی دا
حق لری چی هغوی هغه کس کور ته راننباسی چی تاسو یی بد گنری

او هغه چاته اجازت ونه کړی چی ستاسو کور ته راشی او تاسو ورسره نفرت کوی
نو ای مسلمانی بڼخی کله چی ستا خاوند تا د یو بڼخی د راننوتو د اجازت نه منع کړی
نو ته ضد مه کوه خکه هغه ته به ددی فساد معلوم شوی وی خکه یی منعه کوی او
باید ته خوشیاره اوسپړی چی دغه بڼخه ستا د خاوند او د خپل خاوند مابین کی داسی
معاهدی ونه کړی چی ته د خاوند نه داسی مطالبی وکړی چی د هغه وس کی نه وی
او تا باندی لازمه ده چی خپل خاوند ته نصیحت وکړی کله چی ته محسوس کړی چی
دهغه ملگری ستا خاوند په بدو کارونو کی واقع کول غواری

او ای سړی ته باید کوشش کوی چی خپل کور کی موجود اوسی خومره چی ستا
وس وی خکه دولی الامر په کور کی موجودوالی د کور په تربیت کی معاون ثابتپړی
او هغه د کور داحوالو اصلاح په مراقبی سره کوی

او بعضی خلک داسی خیال لری چی د کور نه باهر اوسیدل پکار دی او همیشه دکور
نه باهر اوسپړی مگر که باهر ورته خای میلاو نشی نو خپل کور ته راخی

لیکن دا ډیر غلط سوچ دی لیکن کله چی یو کس دالله دطاعت لپاره دکور نه ووخی
نو د هغی لپاره یو خاص وخت وی او یوڅو ورخی وی لیکن که د هغه وتل د
گناهونو په لاره کی او دوخت ضایع کولو کی وی نو باید الله تعالی ته توبه وباسی
او ددنیا سره دی تعلق کم کړی دغه شان تجارتونه او بی خای ملاقتونه دی هم په
کثرت سره نه کوی خکه غت بدبخت سړی هغه دی چی خپل کوروالای پریخی وی
او صرف دنیا پس شوی وی

او مونڊر پدی وخت کی نه غوارو چی د مغربیانو کتابونو نه حوالی نقل کرو پدی
باندی چی هغوی زمونڊر اسلام ته څومره حیلی او چلونه جوړ کری دی
لیکن یوه فقره چی په اخبار د مشرق اعظم ماسونی کی خپره شوی وه هغه د عبرت
لپاره ذکر کوو

هغه داده چی هغوی وایی د یو فرد او دهغه د کورنی مابین کی جدایی لپاره تاسو باید
د هغوی اخلاقو کی رول ولوبوی او د هغوی اخلاق خراب کری ځکه د هغوی
نفسونه دی ته مایل دی چی د کور احوال گډوډ وی او حرام شیانو طرفته مایله وی
او د ا خوبنه گنری چی یو هوټل کی گپ شپ ولگوی په نسبت ددی چی د کور په
کارونو کی مصروفه وی

16 د کور د احوالو په ملاحظه کولو کی دقت او هوشیاری نه کار

اغستل

ستا د بچو دوستان څوک دی ؟

ایا ته هغوی پیژنی یا دی ورسره ملاقات کړی

د باهر نه ستا اولاد کور ته دخان سره څه شیان راوړی ؟

ستا لور چیرته ځی او د چا سره ځی ؟

بعضی پلارانو ته دا پته نه وی چی دهغوی د بچیانو په جیبونو کی گنده تصویران او بد فلمونه او نشه یی شیان دی او بعضی ته دا پته نشته چی دهغه لور د خادم سره بازار ته لاړه شی او خادم ته وواپی چی دلته انتظار کوه زاه راځم او دیو شیطان سره لاړه شی او بله لاړه شی چی د خپلی ملگری سره سگریټ او نشه وکړی او گپ شپ ورسره ولگوی

او همدا کسان چی خپل اولاد دغه شان ازاد پرپرودی دوی به هیڅکله د قیامت د هولناکیو نه بچ نشی

او دلته بعضی نکتی د باید دپته توجه وشی

۱ باید مراقبه او څارنه په پته وی

۲ دی لپاره نه وی چی بچی ته ویره ورکړل شی

۳ باید د ماشومانو په خپل پلار باندی اعتمال ختم نشی

۴ باید په نصیحت کی سزا ورکولو کی د ماشوم د عمر خیال وساتل شی او دهغوی د غلطي مطابق سزا ورکړی شی

۵ د هغوی د هر حرکت څارل صحیح ندی

ماته یو کس وویل چی یو سړی دی هغه په خپل کمپیوټر کی د خپلو ماشومانو غلطيانی په تفصیل سره نوبت کړی دی کومه غلطي چی د هغوی نه کيږی هغه راغواړی او ورته وایی چی تا دافلانی فلانی غلطي کړی تر دی چی پخوانی غلطيانی ورته هم وربنکاره کړی

نو دا کس دی باید دتربیت اسلامی اصول زده کړی

او ددی په مقابل کی داسی کسان شته چی هغوی د اولاد په کارونو کی تدخل کول بالکل جایز نه گنږی پدی دلیل چی که یو ماشوم او بچی غلطي وکړی نو هغه دسره خپله غلطي تسلیموی نه نو زموږ د څارنی څه فایده؟

لیکن دا سوچ د غربی فلسفی د شیدو مذموم حریت نتیجه ده پس الله دی تباہ کړی دغه شیدی ورکونکی فلسفه او دغه مذموم حریت

او بعضی خلک بالکل د خپل بچی پری کولاووی پدی گمان چی ماته بد ونه وایی او دا وایی چی زه نه غواړه چی زما زوی زما څخه خفه او ناراضه شی

او بعضی پدی غلط گمان خپل بچی ازاد پریږدی چی زما پلار چی ما سره کوم بد کړی دی زه باید د هغی برعکس کار د خپل زوی سره وکړم

او بعضی لا دا هم وایی چی پریږه خپل لور او ځوی چی د خپلی ځوانی څخه خوندونه واخلي

لیکن دوی ته دا معلومه نده چی دغه ځوی او لور به د قیامت په ورځ خپل پلار د گریوان نه نیسی او وایی به ای پلاره ولی دی زه گناه ته پریخودی یم

۱۷ د کور په ماشومانو باندی خیال ساتل

او دا په مختلفو طریقو باندی چی د هغی نه بعضی په لاندی ډول دی

۱ هغوی ته په یادو باندی قران او اسلامی قصی ورزده کول

خومره بڼه خبره ده چی پلار خپل بچی پدی مقصد باندی راتول کړی چی هغوی ته د قران څه سورتونه د مختصری ترجمی سره وریاد کړی

او هغوی لپاره پدی باندی انعامات مقرر کړی

او دا مشاهده شوی چی ډیرو ماشومانو سورت کھف حفظا یاد کړی دی ځکه چی د هغوی پلار هغه هره جمعه تلاوت کوی

دغه شان بچو ته اسلامی عقیده ورزده کول هم پکار دی لکه پشان د دی

چی په حدیث کی راغلی رسول الله معاذ ته فرمایلی وو د الله حفاظت وکړه الله به ستا حفاظت وکړی

او هغه ته اسلامی اداب او انکار ورزده کول لکه انکار د خوراک خوب توخی کولو او اجازت غوښتلو

دغه شان د اسلامی قصو اورول خپلو ماشومانو ته په هغوی باندی مثبت اثر کوی

او ددی قصو نه قصه د نوح علیه السلام او طوفان د ه قصه د ابراهیم علیه السلام په باره د بوتانو ماتولو کی او د هغه په اور کی غورځیدل

قصه د موسی علیه السلام چی د فرعون نه یی نجات حاصل کړی وو

او غرقیدل د فرعون او د هغه دلبنکرو په سمندر کی قصه د یونس علیه السلام په خیته د ماهی کی او مختصرا قصه د یوسف علیه السلام او بعضی سیرت د نبی علیه السلام لکه د هغه مبعوث کیدل او هجرت او د بعضی غزوات قصی لکه غزوه بدر خندق وغیره لکه د نبی علیه السلام قصه د یو سړی سره چی خپل اوښ به یی ډیر وهلو او نوری قصی د نیکانو خلکو

او قصه د عمر رضی الله عنه د یوی بنخی او د هغی د وړو بچو سره او قصه د اصحاب الاخدود او قصه د باغ والاو په سورت نون کی قصه د هغه دری کسانو چی غار کی حصار شوی وو او دغه شان نوری خوندوری قصی

چی د بعضی تفصیل او شرح سره هغوی ته بیان شی نو پدی سره هغوی د هغه بیکاره قصو نه بی پرواه کیزی چی هغه د ماشوم عقیده خرابوی او هغه په ویره او خوف کی مبتلا کوی

ماشومان باید د هر شی لپاره د کور نه باهر ونه وخی پدی سره هغوی د کور نه باهر بد اخلاق یادوی بلکه د گاونډیانو د کورونو نه د بعضی نیکو ماشومانو انتخاب وشي او خپل کور ته هغوی راوبللی شی چی ددوی سره لوبی وکړی

د ماشومانو د لوبو خیال ساتل هغه لوبی چی فایده مندی وی او د هغوی لپاره باید د لوبو لپاره یو کمره خاص شی یا یو خای چی هغی کی د لوبو سامان گدی او دهغو لوبو نه اجتناب وشي چی هغی کی د شریعت مخالفت وی لکه په لوبو کی د گانی بجائی الات استعمالول وغیره

او بهتره ده چی د ماشومانو لپاره د لوبو سامان متوفر کړی شی او د هغوی لپاره د کمپیوتر بعضی مباح گیمونه

لیکن پدی سلسله کی ددی خیال ساتل پکار دی چی بعضی کمپیوتری گیمونه د زناه په تصویرانو باندی مشتمل وی هغی نه اجتناب وشي

تر دی چی ماته یو کس وویل یو داسی کمپیوتری گیم دی چی هغی کی یو کس گیم کوی نو یوه جینی به خائله منتخبه کړی چی تا سره لوبه وکړی نو کله چی تا دا گیم وگتوو نو هغه جینی به تاته په بی شرم او بی حیا شکل کی رابنکار کیزی ددی په بدلی کی چی تا گیم وگتوو

د ماشومانو هلکانو او جینکو په بیسترو کی جدا والی راوستل

او پدی ترتیب او فرق باندی دین داره کورنی عمل کوی
او بی دینه خلک ددی اهتمام نه کوی

د ماشومانو سره مزاح او محبت کول

نبی کریم ﷺ به د ماشومانو سره خوش مزاجی کوله د هغوی په سرونو به یی لاس
رابنکه او هغوی ته به یی په محبت کی اواز کوو

په هغو کی چی به کوم ډیر ماشوم وو هغه ته به یی میوه د تولو نه مخکی ورکوله
او په لاندی ډول د نبی علیه السلام د حسن او حسین سره

د مزاح دوه مثالونه بیانیری

ابو هریره رضی الله عنه فرمایي

((كان رسول الله ليدلع لسانه للحسن بن علي فيرى الصبي حمرة لسانه فيبهش إليه))

((نبی علیه السلام به د حسن بن علی لپاره خپله ژبه راویستله نو هغه به دژبی

سوروالی ولیده نو خوشحاله به شو)) 1

يعنى دى كار به هغه لره خوشحاله وو او جذب كوو به يى

يعلى بن مره فرمايى ((" خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .
وَدُعِينَا إِلَى طَعَامٍ فَإِذَا حَمِينُ يَلْعَبُ فِي الطَّرِيقِ . فَأَهْرَعَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَامَ الْقَوْمِ . ثُمَّ بَسَطَ يَدَيْهِ . فَجَعَلَ يَمْرُ مَرَّةً
هَاهُنَا وَمَرَّةً هَاهُنَا . يُضَاحِكُهُ حَتَّى أَخَذَهُ . فَجَعَلَ إِحْدَى يَدَيْهِ
فِي ذَقْنِهِ وَالْأُخْرَى فِي رَأْسِهِ . ثُمَّ اعْتَنَقَهُ فَقَبَّلَهُ .))¹

((مونږ د نبى عليه السلام سره په يو سفر كى وو او مونږ ته د روتى د عوت شوى

وو

پديكى حسين په لاره كى لوبى كولى نو نبى عليه السلام ورته وروراندى شو او
لاسونه يى بنواره كړه كله يى ديخواه وړل او كله يى اخوه هغه سره مزاح كوو تردى
چى راوايغسته او يو لاس باندى يى د هغه خټ ونيو او بل لاس باندى سر او بيا يى
بنكل كه))

(1) رواه البخاري في الأدب المفرد (463)

18 په کور کی د خوراک او خوب وختونه تنظیمول

د بعضی کورونو حال پشان د هوتلونو دی د هغی اوسیدونکی ډیر کم یو بل سره
میلاویږی او ډیر کم یو بل پیژنی

او بعضی ماشومان کله چی یی زړه وغواړی خوراک کوی او کله چی یی زړه
وغواړی وده کیږی پدی سره شوگیری کیږی وخت ضایع کیږی او یو خوراک بل پس
کول دی

لیکن دا کارونه کول د کورنی علاقَات او روابط متاثره کوی او ددی په وجه اوقات
ضایع کیږی او دنفسونو کمزوری دی سره زیاتیری

البته بعضی خلک دا عذر پیش کوی چی ماشومان هلکان دی او که جینکی د مدارسو
څخه کور ته په مختلفو اوقات کی راوپس کیږی

دغه شان حال د مزدورانو او هغه کسانو دی چی مختلفی وظیفی لری لیکن دا د ټولو
خلکو حال ندی

او دیوی کورنی په یو ځای باندي د خوراک او دکور د مسایلو د مشوری لپاره
راتولیدل څومره بڼه بڼکاری

نو باید د کور مالک لره پکار دی چی د هر فرد د کور ته راوپس کیدو لپاره اوقات
مقرر کړی او دغه شان د ماشومانو لپاره دا قانون جوړ کړی چی هغوی د کور نه
بغیر د اجازت نه نه وځی

۱۹ د کور نه باهر د بنځی کار کول

د اسلام قوانین د یو بل تکمله ده او کله چی الله تعالی زنانه و ته دا حکم وکله ((وَقَرْنَ
فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ)) (الاحزاب 33

((چی په خپلو کورونو کی کینی))

نو دهغوی لپاره یی داسی څوک مقرر کړی چی هغوی باندی خرچه کوی لکه پلار او
خاوند

او اصل دادی چی بنځه به د کور نه باهر د ضرورت نه بغیر کار نه کوی لکه موسی
علیه السلام چی د یو نیک سړی دوه لورگانی ولیدی چی گدی او بیزی یی څرولی نو
دهغوی نه یی پوښتنه وکړه

((قَالَ مَا خَطْبُكُمْ أَذًا قَالَتَا لَأَنْ نَمُوتَی حَتَّىٰ يُصَدِّرَ الرَّعَاءُ ۗ
وَأَبُونَا هَيْجًا كَبِيرًا)) (23)

((تاسو څه کوی هغوی وویل مونږ دا گدی او بیزی تر هغه نه خړوبه کوو چی تر
څو پوری دا نور خلک لار نشی او زمونږ پلار بوډا سړی دی))

نو هغوی د کور نه د وتلو لپار عذر پیش کړ چی زمونږ پلار بوډا دی او د ډیر عمر د
وجی کار نشی کولی

او هغوی دی باندی حریصی وی چی بل څوک مونږ لپاره خادم شی او مونږ د کور نه
ونه ووځو

نو خپل پلار ته یی وویل ((قَالَتَ إِحْدَاهُمَا يَا أَبْتِ امْتَا جَرَهُ ۗ إِنَّ خَيْرَ مَنْ امْتَا جَرْتَ الْقَوِيَّ الْأَمِينُ)) سورة القصص (26)

((دی (موسی علیه السلام) لره خادم ونیسه بیشکه دا ډیر قوی او امانت گر سړی
دی))

نو دی بنځی پدی خبری سره خپل حرص ظاهر که چی هغه په کور کی کیناستل دی
دی لپاره چی د هغه فتنو څخه ځان محفوظ کړی چی د کور نه بهر دوی ته پیش
راځی

لیکن ددوه عالمی جنگونو نه وروسته کله چی د کافرو په سړو کی کم والی وو نو
هغوی دی ته محتاج شو چی بنځی د کورونو نه راوباسی او په هغی باندی د جنگ
خرابی دفع کړی او ددی سوچ سره د یهودو هغه سوچ هم ملگری شو چی هغوی و
ایی مونږ د بنځو ازادی غواړو او دا په دی ارادی سره وایی چی د بنځو دین ته
نقصان ورسوی او همدا وجه ده چی وس بنځو د کور نه دباهر کار کولو مطالبی هم
شروع کړی

سره ددی چی زمونږ معاشره د هغوی د معاشری پشان نده زمونږ معاشره کی
سړی په بنځو باندی خرچی کوی لیکن د یهودو دا تحریک چی بنځو ته ازادی
ورکړی هغه په تیزی دی

دی وجی نه خبره دیته ورسیده چی بنځه د باهر تلو مطالبی شروع کړی تر دی چی
دا سندونه کوم چی جامعاتو کی تقسیمیری ضایع لار نشی

که نه وی نو اسلامی معاشری دی شیانو ته ضرورت نلری په اکثره وظایفو کی ځکه
ډیر سړی چی هغوی سره ډکریانی شته هغوی ددغی باوجود د وظیفو د موندلو نه
قاصر دی او حال دا دی چی د بنځو دکار کولو لپاره میدانونه کولایږی لکیا دی
البته ددی نه انکار نشته چی په بعضی شعبو کی دبنځی کار ته ضرورت شته لکه
تعلیم ډاکتری کول لیکن دا په شرعی شرایطو باندی

او مونږ چی دا مخکینی مقدماتی طور سره خبری وکړی دا ددی وجی نه چی ډیر
بنځی داسی دی چی هغوی دا سوچ لری چی د بنځو د کور نه بهر کار کول یو
ضرورت دی

او هغوی د کارونو لپاره په کمه تنخواه باندی او بغیر د ضرورت نه ووخی ځکه هغه دا محسوسوی چی زما کار کول د کور نه باهر ضروری دی اگر که دکار ځای غیر مناسب وی او دی وجی نه ډیر غتی فتنی واقع شوی

په اسلامی قوانینو او علمانی سوچ کی بنیادی فرق دادی چی اسلامی تصور د بنځی د قضیې متعلق دا فکر کوی چی اصل د بنځو لپاره په کور کی کیناستل دی او د حاجت لپاره وتلی شی تاسو ته اجازت دی چی د خپلو حاجتونو لپاره ووخی او علمانیان دا وایی چی اصل د بنځی لپاره په ټولو حالاتو کی د کور نه وتل دی

نو درمیان قول پدی سلسله کی دادی چی بعضی وختونو کی د بنځی د کور نه بهر کار کول واقعی یو حاجت وی لکه کله چی بنځه د خاوند د مرگ نه پس د کور مالکه او مسووله وی یا یی پلار ډیر بوډا وی بهر ته نشی وتلی او دغه شان نو بلکی په بعضی هیوادونو کی د خاوند د کور په خرچو کی د مدد نه کولو په وجه بنځه دی ته ضرورت لری چی څه وظیفه وکړی او دکور خرچه پوره کړی تردی چی په نکاح کی هغوی دا شرط لگوی چی بنځی به وظیفه کوی یا به د کور نه باهر کار کوی

نو خلاصه داده چی د بنځی کار به کله د یو حاجت لپاره وی لکه دالله تعالی طرفته دعوت ورکول یا بل اسلامی هدف لپاره وتلی

او هر چی د بنځی د کور نه باهر د کار لپاره وتلی دی نو دی باندی بیشماره منفی اثرات مرتب کیږی لکه دهغی نه بعضی په لاندی ډول دی

۱ په ډیرو شرعی منکراتو کی واقع کیدل لکه اختلاط د سرو سره د سرو سره ملاقاتونه کول د هغو سره خلوت کول او پردو سرو ته زینت بڼکاره کول تردی چی اخیر خبره زنا ته ورسیری

۲ خپل خاوند ته پوره حق نه ورکول او د کور خالی پریخودل او بچیانو په حق کی تقصیر کول چی دا زمونږ اصلی موضوع ده

د بنځی په زړه کی د خاوند د تابعداری او دهغه رعب او دبدبه کمیدل

دمثال په طور یوی بنځی سره د هغی د خاوند پشان سندونه وی او د خاوند نه یی تنخواه هم ډیره وی نو ایا ددی بنځی د خاوند سره محبت او د خاوند عزت به

هغومره وی څنگه چی د عامی بنځی وی؟ یا به داسی وی چی هغه به د خاوند نه
ځان غټ او بی پرواه گنری نو د کور حالات به دی وجه به د خرابی بنکار شی؟

مگر بعضی بنځی شته چی هغوی باندی الله خپل فضل کری وی او هغوی ددی
باوجود هم د خاوند تابعداری وی

او هر چی د خاوند په کور او بنځی باندی خرچه کول دی نو دا هیڅکله نه ختمیری
۵ د بدن ستیری والی او په ذهنی طور سره ستیری کیدنه چی د بنځی د طبیعت سره
مناسب نه دی

ددی خبرو دپیش کولو نه پس چی د بنځی د کار کولو مفسد او مصلحتونو باندی
مشتملی وی دی نه پس مونږ وایبو باید د الله تعالی تقوی اختیاره شی او دی مسالی
ته د شریعت په نظر وکتل شی او هغه حالات وپیژندل شی چی هغی کی بنځی له د
کور نه وتل جایز یا غیر جایز وی

او دنیوی کسبونه دی مونږ ددی نه منع نه کری چی حق لاره اختیاره کړو او خپلی
بنځی ته نصیحت وکړو په هغه څه چی هغی کی یی فایده وی

او سړی له پکار دی چی د بنځی نه انتقامونه نه اخلی او نه د هغی مال په ناحقه
باندی وځوری

۲۰ دکور د رازونو حفاظت کول

او دا بحث په یو څو خبرو مشتملی دی چی د هغی نه

د جماع متعلق خبری نه بنورول

د کورنی اختلافاتو باره کی چاته خبر نه ورکول او پت ساتل

یو داسی خبره باهر ته نه وړل چی د هغی په وجه د کور یا دیو فرد ضرر وی

هر چی اولنی کار دی د هغی د حرامولی دلیل د نبی علیه السلام دا قول دی

((إن من أشر الناس عند الله منزلة يوم القيامة الرجل يفضي إلى امرأته وتفضي إليه

ثم ينشر سرها")) رواه مسلم 157/4 .

بیشکه د الله په نزد په ورځ د قیامت باندی په خلکو کی ډیر سخت عذاب والا هغه کس دی چی د بنځی سره جماع وکړی او بنځه د هغه سره بیا د هغی راز خلکو ته بیانوی

او د یفضی معنی دا ده چی یو هغی سره جماع او مباشرت وکړی لکه دالله پدی قول کی چی تاسو د یو بل سره کوروالی کړی وی

او ددی د تحریم ددلایلو څخه حدیث د اسما بنت یزید چی هغه د نبی علیه السلام خواته وه او بنځی او سړی د هغه خواته ناست ووی

نو نبی علیه السلام وفرمایل لکه چی پتاسو کی یو کس د بنځی سره جماع وکړی هغه خلکو ته وایی او بنځه هم خلکو ته دی باره کی وایی چی خاوند ورسره څه کړی وی نو پدیکی ټول چپ شول ما وویل بیشکه ای رسول الله دوی بنځی اوسړی دا کار کوی

(1) رواه مسلم 157/4 .

هغه وفرمايل دا كار مه كوي ددي مثال خو د يو شيطان دي چي د شيطاني بنخي سره
په لار كي جماع كوي او خلك ورته گوري

او په روايت د ابو داود كي دا حديث په نورو الفاظو سره د ابو هريره رضي الله عنه
نه روايت دي چي رسول الله ﷺ چي تاسو كي يو تن خپلي بنخي ته راتگ وكړي او
خان پسي دروازه بنده كړي په خان باندې پرده راوچوي او د الله په پردي سره خان
پت كړي بيا خلكو سره كيني او وايي چي ما دا دا كار وكه

نو سړي چپ شول بيا بنخو ته متوجه شو او ويي فرمايي ايا په تاسو كي څوك
داسي كار كوي نو هغوي هم چپ شوي پدي كي يوه جيني راپاڅيده او رسول الله ته
ورنيژدي شوه تر دي چي اواز ورله واوري ويي ويل بيشكه سړي او بنخي دواړه دا
كار كوي نو رسول الله ﷺ وفرمايل ددي مثال د يو شيطان دي چي په كوڅه كي د
شيطاني سره جماع كوي او خلك ورته گوري

او هر چي دويم كار دي هغه دا چي د كورني اختلافات باهر ته ايستل نو پدي سره د
كور مشكلات نور هم زياتيږي او باهر خلكو د بنخي او خاوند په كار كي مداخلت
دي معاملي لره نوره هم سختوي ددي لپاره بهترين حل دادې چي د بنخي او خاوند د
كورني له طرفه يو يو كس مقرر شي او دي ته هم حاجت هله راځي چي په كور كي
دمسالي حل راونه وځي او مشكل په صلح سره حل نشي نو بيا به مونږ هغه څه كوو
چي الله راته امر كړي دي

پس تاسو وليكي يو فيصله كونكي د خاوند دكور له طرفه او يو فيصله كونكي د
بنخي له طرفه كه چيرته دوي دواړه صلح كول غواړي نو الله به ددوي په كار كي
توفيق واچوي

او هر چي دويم كار دي هغه دا چي د كور يا دكور يو فرد ته ضرر وركول په نشر
كولو د هغه د شخصياتو نو دا هم جايز ندې ځكه دا د نبې عليه السلم پدي قول كي
داخليږي نه خان ته ضرر وركوي او مه بل چاته

او ددي د مثالونو څخه د الله تعالي ددي قول تفسير دي

بیشکه الله تعالی تعالی بیان کری دی د کافرانو لپاره مثالا بنخه د نوح او بنخه د لوط
دا دواړه زمونږ د یو دوه نیکو بندگانو (نوح او لوط) په نکاح کی وی نو هغوی سره
بی خیانت وکه

ابن عباس رضی الله عنهما ددی ایت په تفسیر کی فرمایی

د خیانت مطلب دا نه دی چی هغوی زنا وکړه بلکی د نوح د بنخی خیانت داوو چی
هغی به خلکو ته د نوح باره کی ویله دا لیونی دی

او د لوط د بنخی خیانت داوو چی هغی به خلکو ته خبر ورکوو چی زمونږ کور ته
میلمانہ راغلی دی

او عوفی د ابن عباس رضی الله عنهما نه ددی ایت تفسیر داسی بیانو ی

د هغی دواړو خیانت داوو چی هغوی د نوح او لوط په دین باندی نه وو

او دنوح بنخی به د هغه رازونه افشا کول چی چا به د هغه سره ایمان راوړه نو
حاکمانو ته به خبر ورکوو چی فلانی ایمان راوړه

او د لوط بنخی به چی کله دهغه کور ته میلمانہ راغله نو هغه خلکو ته به بی خبر
ورکوو چی بد کاری به بی کوله

۲۱ په کور کی د شفقت او نرمی اخلاق بنورول

عایشه رضی الله عنها نه روایت دی رسول الله ﷺ فرمایي ((**إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ أَهْلَ بَيْتٍ أَدْخَلَ عَلَيْهِمُ الرَّفَقَ** "))(1) کله چی الله تعالی په یو کورنی باندی د خیر اراده وکړی نو هغوی ته د شفقت کولو توفیق ورکړی او یو بل روایت کی راخی کله چی الله تعالی د یو کورنی سره محبت وکړی نو هغوی ته د شفقت کولو توفیق ورکړی

یعنی بعضی به په بعضو نورو باندی شفقت کول شروع کړی او دا د یو کور د سعادت او کامیابی اسبابو څخه یو سبب دی

پس د بنخی او خاوند او اولادو مابین کی شفقت کول ډیر فایده مند دی او ددی داسی نتیجی راوخی چی هغه نتایج په سختی او تشدد سره نه حاصلیږی لکه نبی علیه السلام فرمایي بیشکه الله تعالی شفقت والادی او شفقت سره مینه کوی او په شفقت باندی هغه څه ورکوی چی په سختی باندی یی نه ورکوی او په بل شی یی نه ورکوی

(1) رواه ابن أبي الدنيا وغيره وهو في صحيح الجامع رقم 1704

۲۲ د کور خلکو سره د کور په کارونو کی مدد کول

اکثر خلک د کور د کار سره نفرت لری او بعضی دا فکر کوی چی د کور په کارونو کی مداخلت کول د هغوی قدر او مرتبه کموی

هر چی رسول الله ﷺ وو هغه به کپړه گنډله چپیری به یی سمولی او د عامو سږو پشان کار به یی کوو

دا خبره عایشی رضی الله عنها کړی ده کله چی هغی نه تپوس وشو چی نبی علیه السلام په کور کی څه کارونه کوی

او یو روایت کی راخی هغی وویل نبی علیه السلام یو بشر وو کپیری به یی وینځلی بیزه به یی لشله او د ځان خدمت به یی کوو

او د عایشی رضی الله عنها نه تپوس وشو نبی علیه السلام باره کی هغی وفرمایل د کور کار کی به مشغول وو چی د مونځ وخت به شو نو مونځ ته به ووته

که نن ورځ مونږ دا کار وکړو نو مونږ به لاندینی مصلحتونه حاصل کړو

۱ د رسو الله تابعداری

۲ د کور خلکو سره دکور په کارونو کی مدد کول

۴ په نفس کی تواضع راتلل او د تکبر نه بچ کیدل

او بعضی خلک د بنځی نه رویتی غواری پداسی حال کی ماشوم ورته ژاری نو نه دا ماشوم راوچتوی او نه صبر کوی نو باید دا احادیث دی دده لپاره عبرت وی

۲۳ د کور خلکو سره مزاح او خوش مزاجی کول

د بنځی او بچو سره خوش مزاجی کول دهغه اسبابو څخه دی چی په هغی سره کور کی محبت او الفت پیدا کیږی

او دی وجی نبی علیه السلام جابر رضی الله عنه ته نصیحت کړی وه ((**فهللا**

بکراً تلاعبها وتلاعبك وتضاحكها

وتضاحكك " 1 **وقال صلى الله عليه وسلم :** "

كل شيء ليس فيه ذكر الله فهو لهو ولعب إلا

أربع . ملاعبة الرجل امراته .. " 2))

چی د ځوانی جینی سره نکاح وکړی او هغه ته یی پدی قول سره ترغیب ورکړی وو چی تا ولی د ځوانی سره نکاح نه کول تا به ورسره لوبی کولی او هغی به تاسره او یو بل سره به مو خندا او خوش مزاجی کولی

او نبی کریم ﷺ فرمایلی دی هر هغه شی چی د الله ذکر پکی نه وی نو هغه به لهو او لوبی وی مگر د سړی بنځی سره لوبی کول

او عایشه رضی الله عنها فرمایلی ما او نبی علیه اسلام به د یو لوخی نه غسل د جنابت کوو چی زمونږ مابین کی به پروت وو چی هغه به لاس راوړاندی کړو نو ما به ورته وویل ما له او به پریرده ماله او به پریرده

هر چی د هغه د ماشومانو سره د خوش مزاجی واقعات دی نو هغه انتهایی ډیر دی هغه به ډیر کرته د حسن او حسین سره مزاح کوو لکه دی باره کی خبره تیره شوه

او همدا وجه وه چی ماشومان به د هغه په راتگ باندی ډیر خوشحالیدل

او کله چی به هغه راغلی نو د استقبال لپاره بی بی مندی وهلی

لکه یو صحیح حدیث کی راخی کله به چی رسول الله ﷺ د سفر نه راغلی نو
ماشومان به استقبال ته ورتلل

او هغوی به بی بی غیږ کی راغستل لکه عبدالله بن جعفر رضی الله عنه فرمایي کله چی
به رسول الله د سفر نه راغلو نو ماشومانو به د هغه استقبال کوو یو ځل زه چا د
هغه مخی ته وروړم نو هغه زه په غیږ کی راو نیول او پدیکی د فاطمه رضی الله عنها
یو ځوی هم راوړلی شو نو هغه یی په سورلی باندی ځان سره شاته کینوو او مونږ
مدیني ته په سورلی باندی دری کسان داخل شو

نو ته ددی احوالو او هغه احوالو مقارنه وکړه چی په بعضی کورنو کی نن صبا دی
نه مزاح نه نرمی او نه شفقت او څوک چی د اگمان کوی چی دما شوم بڼکلول د
پلار په هیبت او رعب کی کمی پیدا کوی هغه دی باید دا حدیث ولولی

ابو هریره رضی الله عنه فرمایي یو ورځ رسول الله ﷺ حسن بڼکل که پدی موقع
باندی اقرع بن حابس ناست وو هغه وویل زما لس بچیان دی تر وسه پوری می یو
هم ندی بڼکل کړی رسول الله ﷺ وفرمایيل څوک چی د الله په مخلوق باندی رحم نه
کوی په هغه باندی الله رحم نه کوی

24 په کور کی د بدو اخلاقو سره مقاومت کول

د کور یو کس هم د بدو اخلاقو څخه بچ ندی لکه دروغ ویل غیبت چغل خوری او دغه شان نور نو باید ددی اخلاقو مقاومت وکړی شی

او بعضی خلک خو دا نظر لری چی بدنی سزا ورکول پداسی حالت کی واحد سبب دی

په لاندی ډول دی باره کی یو صحیح حدیث دی چی تربیت ترینه حاصلولی شی

عایشه رضی الله عنها فرمایی نبی علیه السلام چی به د کور د یو تن نه دروغ واوریدل نو مخ به یی ترینه اړولی وو تر دی چی توبه به یی وکړه

دی حدیث نه دا هم معلومیږی چی پداسی حالت کی د مخ اړولو او خبرو پریخودل ډیر موثر علاج دی او دبدی سزا او وهلو نه هم ډیر اثر لری باید د کور خاوند دی پری سوچ وکړی

۲۵ پداسی خای کی لنبته راخوردول چی د کور خلک هغه

وینی

د سزا ورکولو دهمکی د تادیب له اهمو اسبابو څخه یو سبب دی دی وچی نه حدیث کی د لنبتی یا امسا خورندولو حکم راغلی دی

په حدیث کی راخی رسول الله ﷺ فرمایي (**علقوا السوق حیث یراه**
اهل البيت)

په کور کی هغه خای کی لنبته راخوردوی چی د کور خلک یی وینی

او په کور کی د سزا الات راخوردولو په وجه بداخلاقه خلک یریزی او د بدو کارونو څخه اجتناب کوی ځکه د وهلو نه یریزی

نو دا دهغوی دپاره یو ادب او دینو اخلاقو په اختیارولو باندی باعث دی

ابن الانباری فرمایي: پدی سره د نبی علیه السلام مراد وهل ندی ځکه زمونږ شریعت په وهلو باندی چاته حکم نه کوی بلکی دهغه مطلب دادی چی دادب لنبته د هغوی نه مه اوچتوه

او وهل اصل مقصد ندی دی ته خو هغه وخت ضرورت راخی چی د ادب ورکولو نور وسایل ختم شی یا وهل ددی لپاره وی چی خلک دالله حکمونه ومنی

لکه الله تعالی فرمایي واللاتي تخافون نشوزهن فعظوهن واهجرهن في المضاجع

واضربوهن " النساء الآية 34

او هغه زنانه چی تاسو د هغوی د مخالفت نه ویریزی نو هغوی ته نصیحت وکړی او په بیسترو کی د هغوی نه بیل شی او هغوی ووهی کله چی هغوی ستاستو تابع شی نو بیا ورته څه مه وایی دا په ترتیب سره د ادابو بیان دی

(1) أخرجه أبو نعیم فی الحلیة 33/7

او حدیث کی راخی " مروا اولادکم بالصلاة وهم أبناء سبع سنین . واضربوهم علیہا وهم أبناء عشر " 1

چی خپلو بچیانو ته د مونخ حکم وکری کله چی د ۷ کاله شی او کله چی د ۱۰ کاله
شی نو بیایي مونخ باندی وهلی هم شی

او په بیسترو کی د هغوی مابین کی جدایی راولی

اوهر چی بغیر د ضرورت نه د چا وهل دی نو دینه شریعت منع کوی او رسول الله
ﷺ یوی بنخی ته نصحیت کری وو چی هغه سړی سره نکاح ونه کری چی هغه پیر
وهلو والاوی او د خپل ولی نه لښته نه کوخوی

او هر هغه کس چی وهل بالکل جایز نه گنری نو هغه د کافرو د نظریاتو تقلید کوی
او دده رایه د قران او حدیث خلاف ده

۲۶ نه ۳۶ پوری

۲۶ د بنځی دځاوند په غیر موجودگی کی د هغی رشته دارانو محارمو سرو ته کور
ته د ننوتو اجازت نه مه ورکوی

۲۷ په کورنی ملاقاتونو کی زنانه د سرو څخه بیلی کینول

۲۸ د ډرپورانو او د کور د خادمانو له خطری نه ځان هوشیار ساتل

۲۹ هیجرا گان له کورونو څخه وباسی

۳۰ د کمپیوتر د شیشی او د تی وی نه په ویره شه

۳۱ د موبایل د شره نه خبر شه

۳۲ د کور نه هر هغه شی وباسه چی د کفارو علامات پری وی

۳۳ دکور نه دروح والا شیانو تصویران لری کړه

۳۴ په خپلو کورنو کی د سیگریټ وغیره د نشی نه منع وکړه

۳۵ د سپو ساتنی نه ځان وساته

۳۶ د کورونو دباهر او دننه نه ډولی کولو نه ځان وساته

۳۷ د کور جوړولو لپاره بهترين ځای کتل

مسلمان لره پکار دی چې د کور اختیارولو او جوړولو په وخت کې د هغه شیانو
خیال وساتی چې غیر مسلم یې نه ساتی

نو د ځای په اعتبار سره باید کور د مسجد سره نژدی وی او ددی ډیر فایدی دی اذان
اوریدلی شی مونځ ته حاضر او په جماعت سره مونځ کول اسانیری

دغه شان زنانه د تلاوت اوریدو څخه استفاده کوی ما شومان د قران د حفظ حلقو کی
حاضریری

کور باید داسی ځای کی نه وی چې هلته فاسق فاجر خلک اوسیری یا داسی معاشره
نه وی چې کافران پکی اوسیری

کور باید با پرده وی او د هغی ټول جوانبو باندی پرده چاپیره وی

او د تصمیم د جهته باید د پردو میلمونو د راتلو په وخت کی دپردو اچولو څخه کار
واغستل شی کله چی کور کی داسی ځای نه وی چی د بنځو او سرو ناسته پکی
وشی

کرکیو ته پردی اچول چی د بهر نه دننه پکی څوک نه بنکاری خصوصاً دشپی کله
چی د خوب وخت وی

38 د کور اختیارولو نه مخکی د گاونډی انتخاب

دا مساله د پیر اهمیت حامله ده د ی وجی نه مونږ دی کی تفصیل کوو

زمونږ په دی زمانه کی د گاونډی په بل باندی پیر غټ اثرات دی خکه خلک د یو بل سره نژدی اوسپړی او کوڅو او اجتماعاتو کی راجمع کپړی

او رسول الله د سعادت د اسبابو نه یو داهم ذکر کړی دی چی گاونډی نیک وی او د بدبختی ددڅلور اسبابو څخه یی یو بد گاونډی ذکر کړی دی

او ددی اخیری د خطر د وجی نه به یی په دعا کی دده د شر نه دعا غوښتله

ای الله زه ستا نه د بد گاونډی پناه غواړم کوم چی زما د ددایمی او مستقل کور خواته اوسپړی او هر چی د صحرا گاونډی دی هغه دیو ځای نه بل ځای ته تلی شی

او مسلمانانو ته یی هم حکم کړی چی ددی نه پناه وغواړی

او د مقام د تنگوالی د وجی نه زه د بد گاونډی بد اثرات په ښځی خاوند او ماشومانو باندی نشم ذکر کولی

لیکن که دا مذکوره احادیث په واقع باندی تطبیق کړی شی نو دی کی پیر غټ عبرت دی

اوددی بهترین حل هغه دی چی بعضی نیکان خلک یی کوی هغه دا چی هغوی په خپل گاونډی کی د نیکانو خلکو لپاره کورونه په خپله خرچه باندی نیسی خکه چی نیک گاونډی باندی پیسی خرچ کول څه غټه خبره ندی

۳۹ په کور کی د لازمی شیانو راوړلو اهتمام کول او دراحت وسایل متوفرول

پدی زمانه کی د الله تعالی په مونږ باندی دا انعام دی چی داسی شیان یی راته متوفر
کړی چی په هغی سره زمونږ زندگی اسانپړی

لکه ای سی پریچ د جامو وینځلو مشین وغیره نو باید د کور والا دا شیان په هغه
اندازه کی راوړی چی څومره د هغه په استطاعت کی وی

او باید د شیانو په اغستلو کی دا خیال وشی چی بڼه شیان واغستل شی او د کمزوی
شیانو نه اجتناب وشی

او په کور باندی داهتماماتو نه دادی چی کور کی څه شی خراب شی هغه باید جوړ
کړی شی

بعضی خلک ددی پرواه نه کوی او د هغوی بیبیانی دا شکایت کوی چی کور کی
حشرات مچان وغیره ډیر دی بد بوی دی او د کور بعضی شیان مات شوی دی

نو پدی کی هیڅ شک نشته چی ددی په وجه د کور سعادت ختمپړی او کور کی د
صحت متعلق مشکلات زیاتپړی نو عاقل هغه کس دی چی ددی علاج وکړی

۴۰ د کور د خلکو د صحت خیال ساتل او د روغتیا وسایل مهیا کول

نبی علیه السلام عادت داوو چی کله به د هغه کور کی څوک بیمار شو نو په معوذاتو سره به یی دموو

او کله چی به چا باندی تبه راغله نو یو قسم خوروا باندی به یی حکم وکه چی هغه پخه کری شی بیا به یی هغه مریض ته ورکړه

او فرمایل به یی دی سره د غمجن زړه مضبوطیری او دبیمار د زړه درد ختموی لکه څنگه چی یو تنه پتاسو کی د خپل مخ نه په اوبو سره خیری ختموی

او د ماشومانو د حفاظت اوسلامتی خیال ساتلو باره کی جابر رضی الله عنه فرمایي

نبی علیه السلام فرمایي کله چی شپه راشی نو خپل واړه باهر ته مه اوباسی ځکه دی وخت کی شیطانان بنوریری نو کلی په مابنوستن باندی یو گهپته تیره شی بیا یی پریردی او خپله دروازه بنده کړه د الله نوم یاد که او ډیوی مری کړه د الله نوم یاده که او لوخی باندی سر کیرده

او په روایت د مسلم کی دی چی لوخی باندی سر کیردی او د اوبو مشکیزی له خوله وتیری دروازی بندی کری ډیوی مری کری

ځکه شیطان لوخی نشی کولاولی دروازه نشی او دلوخی نه سر نشی لری کولی

او کله چی ستاسو سره هیڅ نه وی مگر یو لرگی د عود نو هغه دی په لوخی باندی کیردی ځکه مږه د کور فاسدول او وړانول غواری

او نبی علیه السلام فرمایي: کله چی تاسو اوده کیری نو اور بل مه پریردی

الصفحة	د موضوعاتو فهرست
2	د مولف مقدمه
7	د کور جوړول
7	اولنی نصیحت، د بڼې او نیکی بڼخي اختیارول
11	دویم نصیحت، د خپلی بڼخی د اصلاح کولو لپاره کوښښ کول
13	په کور کې د ایمانیاتو اهتمام کول
13	دریم نصیحت، خپل کور د الله د ذکر ځای وگرځوه
14	څلورم نصیحت، د خپلو کورونو نه قبله جوړه کړی
17	پینځم نصیحت: د کور دخلکو ایمانی تربیت کول
19	شپږم نصیحت، ۶ په شرعي اذکارو او هغه نقلي مونځونو باندې اهتمام کول چې کور کې ادا کولی شي
21	اووم نصیحت، ۷ د شیطان شړلو لپاره په کور کې سورت بقره بار بار لوستل
22	په کور کې علم شرعی
22	اتم نصیحت، د کور خلکو ته تعلیم ورکول
27	نهم نصیحت، پخپل کور کې یوه اسلامی مکتبه جوړه کړه
30	لسم نصیحت، په کور کې یوه صوتی مکتبه جوړول
33	یولسم نصیحت، نیکانو خلکو او طلبه و د علم ته د خپل کور د زیارت کولو د عوت ورکول
34	دولسم نصیحت، ۱۲ دکورونو متعلق د بعضی شرعي احکاماتو زده کړه
43	دیارلسم نصیحت، د کور د مسایلو باره کې د خبرو اترو لپاره فرصت ورکول
45	څوارلسم نصیحت، 14 د ماشومانو مخي ته د کورنۍ جگړو اظهار نه کول
46	پینځلسم نصیحت، د هغه چا کور ته نه پریخودل چې بی دینه وی
49	شپاړسم نصیحت، 16 د کور د احوالو په ملاحظه کولو کې دقت او هوشیاری نه کار اغستل
51	اولسم نصیحت، 17 د کور په ماشومانو باندې خیال ساتل

55	اتلسم نصیحت، په کور کی د خوراک او خوب وختونه تنظیمول
56	نونلسم نصیحت، ۱۹ د کور نه باهر د بڼخی کار کول
60	شلم نصیحت، ۲۰ دکور د رازونو حفاظت کول
63	یویشتم نصیحت، ۲۱ په کور کی د شفقت او نرمی اخلاق پښورول
64	دویشتم نصیحت، ۲۲ د کور خلکو سره د کور په کارونو کی مدد کول
65	دریشتم نصیحت، ۲۳ د کور خلکو سره مزاح او خوش مزاجی کول
67	څلورویشتم نصیحت، 24 په کور کی د بدو اخلاقو سره مقاومت کول
68	پینځیشتم نصیحت: ۲۵ پداسی خای کی لښته راځورندول چی د کور خلک هغه وینی
70	شپږویشتم نصیحت، ۲۶ نه ۳۶ پوری
71	وه دیرشتم نصیحت، ۳۷ د کور جوړولو لپاره بهترین خای کتل
72	اته دریشتم نصیحت، 38 د کور اختیارولو نه مخکی د ګاونډی انتخاب
73	نهه دیرشتم نصیحت، ۳۹ په کور کی د لازمی شیانو راورلو اهتمام کول او دراحت وسایل متوفرول
74	څلوېښتم نصیحت، ۴۰ د کور د خلکو د صحت خیال ساتل او د روغتیا وسایل مهیا کول

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**